

PILLANTÁS A HÍDRÓL

(A VIEW FROM THE BRIDGE)

FORDÍTOTTA

MÁTHÉ ELEK

SZEMÉLYEK

LOUIS

MIKE

ALFIERI

EDDIE

CATHERINE

BEATRICE

MARCO

TONY

RODOLPHO

A BEVÁNDORLÁSI HIVATAL ELSŐ TISZTJE

A BEVÁNDORLÁSI HIVATAL MÁSODIK TISZTJE

MR. LIPARI

MRS. LIPARI

KÉT „TENGERALATTJÁRÓ”

SZOMSZÉDOK

I. FELVONÁS

Utca és egy bérbház homlokzata. A homlokzat teljesen vázszerű. A cselekmény főként Eddie lakásában, az ebédlőnek is használt lakószobában játszódik. Tisztán berendezett, otthonos munkáslakás ez, kevés bútorttal. Elöl hintaszék. Középpüth kerek ebédlőasztal székekkel, az asztalon táskagramofon.

Hátul ajtó nyílik a hálószobába és egy kisebb a konyhába, de mikor a függöny felmegy, a lakásnak ezeket a részeit még nem látni.

Jobbra, a színpad elbterében, tróasztal jelzi Alfieri ügyvédi irodáját.

Telefonfülke is van a színen. Erre csak az utolsó jelenetekben van szükség – addig el lehet takarni, de szem előtt is maradhat. A lakásba lépcső vezet fel, onnan tovább pedig az emeletre, amelyet már nem látni.

Az utcát jelképező palló mindkét oldalt a színpad hátsó részéig fut, jobb és bal felé.

Amikor a függöny felmegy, két kikötőmunkás, Louis és Mike, pénzdobálással szórakozik a színpad bal oldalán, a ház fala mellett. Távolról hajókürt hangját hallani.

Alfieri jön, övienes, őszülő hajú ügyvéd: házásra hajló, jóindulatú, komoly férfi. A két kikötőmunkás fejbiccentéssel köszönti, amikor elmegy mellettük.

Átmeqy a színen tróasztaláig. Leveszi kalapját, végigsimítja haját, arcán mosoly jelenik meg, és beszélni kezd a közönség felé

ALFIERI Önök bizonyosan nem tudnak róla, de valami mulatságos dolog történt. Ugye látták, hogy ezek itt milyen zavartan köszöntek nekem? Azért van ez, mert ügyvéd vagyok. Errefelé balszerencsének tartják, ha valaki az utcán ügyvéddel vagy pappal találkozik. Ha meglátnak bennünket, rögtön valami szerencsétlenségre gondolnak: ezért ha tehetik, inkább elkerülnek.

Gyakran eszembe jut, hogy gyanakvó fejbólintásuk mögött háromezer év bizalmatlansága rejtőzik. Az ügyvéd a törvényt jelenti számukban, és Sziciliában, ahonnan apáik jöttek, a törvény nem valami barátságos fogalom, amióta a görögöket kiűzték.

Hajlamos vagyok rá, hogy a dolgokat romjaikban lássam. Talán mert magam is Olaszországból kerültem ide... Huszonöt éves voltam már, amikor Amerikába jöttem. Al Capone, minden idők legnagyobb

karthágóija, akkor tanulta ki mesterségét, éppen itt, ezekben az utcákban. Frankie Yale-t pedig az Union Street sarkán, két háztömbbel odább szelte pontosan ketté egy gépfegyver. Igen sokan vannak erre felé, akiket igazságosan lőttek le igazságtalan emberek. Az igazság nagyon fontos dolog erre felé.

Csak hogy itt Red Hookban vagyunk, és nem Szicíliában. Ezek a zsúfolt bércaszárnyák a Brooklyn-hídnál levő öbölre néznek. Itt nyeli el New York torka mindennap a világ minden hajószállítmányát. És mi már civilizált amerikaiak vagyunk. Szívesen kiegyezünk fele-fele alapon, és én ezt jobban is szeretem. Én már legalábbis nem tartok revolvert az iratszekrényemben.

És ügyvédi munkám cseppet sem regényes.

Feleségem eleve figyelmeztetett, s barátaim is azt mondják, ezen a környéken nem sok a nyoma az eleganciának és a szépségnek. De hát utóvégre is, kikkel volt nekem dolgom világéletemben? Kikötőmunkásokkal és az asszonyaikkal, apjukkal, nagyapjukkal, kártérítési perekkel, kilakoltatási ügyekkel, családi perpatvarokkal. Vagyis szegény emberek apró gondjaival. És mégis... Majd minden évben akad egy-egy ügyem, amikor a pereskedő felek elmondják, mi bajuk van, s az irodám állott és poros levegőjét mintha egyszeriben elkergetné a tenger sós lehelete, és én arra gondolok, hogy valamikor Caesar idejében, Calabriában talán, vagy a Siracusa feletti dombokon egy másik ügyvéd – természetesen másféle ruhában, mint amiben én járok – ugyanezt a panaszt hallgatta végig, és ugyanolyan tehetetlenül ült székében, mint én, s csak nézte, hogyan rohan tovább a végzet átkozott útján.

Eddie jelenik meg a színen, és beáll a pénzdobáló munkások közé, közben a reflektorfény feléje fordul. Eddie negyvenesztendős, a szokottnál kicsivel zömökebb férfi; ő is kikötői munkás

ALFIERI Ez itt Eddie Carbone, kikötőmunkás. A Brooklyn-hídtól a mólóig húzódó dokkokon dolgozik, ahol a nyílt tenger kezdődik.

Alfieri felkel helyéről, és eltűnik a színpad sötét hátterében. Eddie felmegy a lakás bejáratához vezető lépcsőn

EDDIE Vizszontlátásra, fiúk.

Nevelt leánya, Catherine jön ki a konyhából, átmegy a színen az ablakig, és kinéz az utcára

LOUIS Van munkád holnapra is?

EDDIE Van. Még egy napra való van ezen a hajón! Vizszontlátásra, Louis.

Eddie bemegy a lakásba, amely közben láthatóvá válik. Catherine az ablakból integet Louisnak, majd Eddie-bez fordul

CATHERINE Megjöttél, Eddie?

Eddie örül a leánynak, de nem mutatja feltűnően. Sapkáját és kabátját felakasztja a fogasra

EDDIE Hova készülsz, hogy így kiöltözködtél?

CATHERINE *(lesimítja szoknyáját)* Most kaptam. Tetszik?

EDDIE Szép. De mi történt a hajaddal?

CATHERINE Tetszik? Új frizurám van. *(Kiszól a konyhába)* Bil Eddie megjött...

EDDIE Fordulj meg, hadd lássam hátulról. *(Catherine megfordul)* Ha élne édesanyád és most láthatna! El se hinné.

CATHERINE Szóval tetszik?

EDDIE Egészen olyan vagy, mint valami egyetemista lány. Hova készülsz?

CATHERINE *(belekarol)* Várj, míg Bi bejön. Mesélek valamit. Gyere, ülj le. *(A karosszékekhez megy, majd újra kiszól a konyhába)* Siess már, Bil

EDDIE *(leül)* No, mi van?

CATHERINE Hozzak sört?

EDDIE Mondd meg inkább, mi történt? No, mondd el.

CATHERINE Meg akarom várni, amíg Bi bejön. *(Leguggol melléje)* Találd ki, mennyibe került az új szoknyám?

EDDIE Nem rövid ez neked?

CATHERINE *(feláll)* Nem! Különösen, ha felállok.

EDDIE Jó, jó, de néha le is kell ülnöd.

CATHERINE Ez a divat, Eddie. (*Elébe áll, hogy Eddie jobban lássa*) Tegyük fel, hogy megyek az utcán, és meglátasz...

EDDIE Hallod-e, ha nem tudnád, nagyon is idegesít, ahogy az utcán mégy.

CATHERINE Miért?

EDDIE Nem akarok a dolgaiddba beleszólni, de én mondom neked, riszálod magad.

CATHERINE Én riszálom magam?

EDDIE Ne dühíts, Katie. Igenis riszálod magad! És nem szeretem, ahogy a cukrosboltban néznek rád. Meg ahogy ezek a tűhegyes, újmódi sarkok kopognak a járdán – klikk, klakk, klikk, klakk. És a fejek úgy forognak feléd, mint a szélmalom.

CATHERINE Te is jól tudod, hogy az ilyen pasasok minden lányt megnéznak.

EDDIE Te nem vagy „minden lány”.

CATHERINE (*már majdnem sírva fakad, mert bántja, amit hall*) Mit akarsz tőlem? Azt akarod, hogy...

EDDIE Nem kell azért mindjárt kétségbeesni, te kölyök.

CATHERINE De igazán, mit akarsz tőlem?

EDDIE Katie, én ígéretet tettem anyádnak halálos ágyánál, és felelős vagyok azért, hogy mi történik veled. Te még gyerek vagy, nem érted ezeket a dolgokat. Látod, most is odamentél az ablakhoz, és integettél.

CATHERINE Louisnak integettem.

EDDIE Hidd el, tudnék neked olyan dolgokat mondani Louisról, hogy nem integetnél neki többet.

CATHERINE (*megpróbálja tréfával elütni Eddie figyelmeztetését*) Szeretném látni azt a férfit, Eddie, akiről ne tudnál nekem mondani valamit!

EDDIE Catherine, tégy meg nekem egy szívességet. Te már hamarosan nagylány leszel. Vigyáznod kell magadra, és nem lehetsz mindenkihez barátságos, hidd el nekem. (*Kiszól a konyhába*) Halló, Bi, hol maradsz ilyen soká? (*Catherine-bez*) Ugyan menj már, és hívd be. Szeretnék mondani neki valamit.

CATHERINE (*közben már indul is*) Mit?

EDDIE Megjöttek az unokatestvéreid!

CATHERINE (*összeecsapja a kezét*) Nahát! (*Nyomban megfordul, és már megy is a konyhába*) Bi! Az unokatestvéreid!

Eddie felesége, Beatrice jön, kezét törli egy törülközőbe

BEATRICE (*amint meghallja Catherine kiáltását*) Mit beszélsz?

CATHERINE Megérkeztek az unokatestvéreid!

BEATRICE (*csodálkozó tekintettel fordul Eddie-bez*) Miről beszélsz? Hova értek meg?

EDDIE Éppen abbahagytam a munkát, amikor odajön hozzám Tony Bereli, és mondja, hogy a hajó kikötött a North Rivernél.

BEATRICE (*kezét összekulcsolja; arcáról félelem, de szóval ki nem mondható öröm is sugárzik*) Jól vannak?

EDDIE Még nem találkozott velük. Fenn vannak a hajón. De mihelyt lejöhhetnek a partra, menten eléjük megy! Azt mondja, úgy tíz óra körül itt lesznek.

BEATRICE (*izgatottságában képtelen állni; leül*) Lejöhhetnek a hajóról minden további nélkül? Ez el van intézve?

EDDIE Persze. Megkapják a szabályos matróz-igazolványukat, és partra szállnak a legénység többi tagjával. Emiatt nem érdemes nyugtalankodni, Bi, ez rendben lesz. Pár óra múlva megérkeznek.

BEATRICE Mi történt? Csak jövő csütörtökre várták őket.

EDDIE Nem tudom. Felrakták őket egy hajóra, amelyről kiszállhatnak. Lehet, hogy a másik hajót, amire először gondoltak, valamiért veszélyesnek tartották. Miért sírsz?

BEATRICE (*még most sem tud magához térni, és fél is*) Én – én csak – én nem tudom elhinni! Nem vettem még új asztalterítőt sem. A falat is le akartam porolni. . .

EDDIE Hidd el nekem, hogy így is egy milliomos házának nézik a lakásunkat, ahhoz képest, ahogyan ők élnek. Cseppet se törődj a falal. Boldogok lesznek. (*Catherine-bez*) Szaladj le, és vedd meg azt az asztalterítőt. Eredj, itt a pénz. (*A zsebébe nyúl*)

CATHERINE Nincsenek már nyitva a boltok.

EDDIE (*Beatrice-bez*) Új huzatot is akartál a székre.

BEATRICE Persze hogy akartam. De azt hittem, csak a jövő héten jönnek. Le akartam porolni a falat, felkenni a padlót. (*Zavartan áll*)

CATHERINE (*az emeletre mutat*) Talán Mrs. Dondero az emeleten. . .

BEATRICE (*még most is a terfőn jár az esze*) Az övé még ennél is rongyosabb. (*Hirtelen eszébe jut valami*) Jézusom, nem tudok nekik enni sem adni! (*Elindul a konyha felé*)

EDDIE (*odalép hozzá, és megfogja a karját*) Hallod-e! Ne izgasd fel magad!

BEATRICE Nem, de ideges vagyok. (*Catherine-hoz*) Elkészítem a halat.

EDDIE Az életüket mented meg, és az asztalterítő miatt izgulsz? Talán még sohasem láttak ott asztalterítőt, ahonnan jönnek.

BEATRICE (*a szemébe néz*) Miattad vagyok nyugtalan. Miattad.

EDDIE Nézd, nekik csak az a fontos, hogy tudják, lesz hol aludniuk

BEATRICE Azt megírtam nekik. A földön.

EDDIE Engem csak az nyugtalanít, Beatrice, hogy amilyen jó szíved van, a végén én alszok veled a földön, ők meg a mi ágyunkban.

BEATRICE Rendben van, de most már hagyj abba.

EDDIE Mert ha egy fáradt rokon jön hozzánk, a vége mindig az, hogy én a földön alszok.

BEATRICE Mikor kellett a földön aludnod?

EDDIE Amikor apádék háza leégett. Hát akkor talán nem a földön aludtam?

BEATRICE Ott, ott, de nekik a házuk égett le!

EDDIE Jó, jó, de nem égett két álló hétig!

BEATRICE Csak ne izgulj, majd megmondom nekik, hogy máshol kell szállást keresniük. (*Elindul a konyhába*)

EDDIE Kérlek, várj egy pillanatig. (*Beatrice megáll. Eddie odalép hozzá*) Nem akarom, hogy mindig mások áldozata légy. Neked túl jó a szíved. (*Megérinti a kezét*) Miért vagy annyira ideges?

BEATRICE Félek, hogy ha nem sikerül, én leszek az oka.

EDDIE Nézd, ha mindenki befogja a száját, nem történhet semmi sem. A kosztjukért fizetni fognak.

BEATRICE Ezt is megírtam nekik.

EDDIE Hát akkor miért izgulsz? (*Rövid hallgatás után néhány lépést tesz*)

Én megtiszteltetésnek tekintem, ha hozzánk szállnak. Hidd el, Bi, ez így igaz. Éppen eszembe jutott, amikor jöttem haza, hogy mi lett volna, ha apám nem vándorol ki, és én nyomorogtam volna odaát, mint ők. . . Nekem is lettek volna rokonaim Amerikában, akik szál-

lást adtak volna néhány hónapra. Csak megtiszteltetés lenne az illető rokonnak, ha a házában aludnék.

BEATRICE *(könnyes lesz a szeme. Catherine-bez fordul)* Látod, milyen? *(Megfordul és Eddie arcát a két keze közé fogja)* Te angyal! A jó Isten áldjon meg érte. *(Eddie hálásan mosolyog)* Majd meglátod, Isten megáld érte!

EDDIE *(nevet)* De az ágyamat azért mégsem adom oda.

BEATRICE Siess, Bébi, teríts meg.

CATHERINE Eddie-nek még nem is szóltunk.

BEATRICE Egyen csak először, majd azután mondjuk el neki. Hozz be mindent.

Catherine sietve kimegy

EDDIE *(leül az asztalhoz)* Miről beszéltek? Hova megy Katie?

BEATRICE Sehova. Mindjárt nagyon jó hírt hallasz, Eddie. Örülni fogsz neki.

EDDIE Mi történik itt?

Catherine jön be tányérokkal, evőeszközzel

BEATRICE Katie állásba megy.

Szünet. Eddie előbb Catherine-re, majd Beatrice-ra néz

EDDIE Miféle állásba? Előbb el kell végeznie az iskolát.

CATHERINE El sem fogod hinni, Eddie. . .

EDDIE Szó sem lehet róla. Előbb el kell végeznie az iskolát. Miféle állásról beszélsz? Csak így egyszerre. . .

CATHERINE Egy icipicit hallgass csak rám. Csodás.

EDDIE Semmi csodás. Nem mégy sehova, amíg el nem végzed az iskolát. Nem mehetsz semmiféle állásba. Miért nem kérdezel meg engem előbb, mielőtt állásba mégy?

BEATRICE Pontosan ezt teszi most. Még nem vállalta el.

CATHERINE Csak egy icipicit hallgass rám! Ma reggel beérek az isko-

lába, és az igazgató hívat az osztályból, érted? Megyek azonnal az irodába...

EDDIE Hallom.

CATHERINE Bekopogtatok. Azt mondja az igazgató, hogy megnézte az osztályzataimat. Érted? S hogy valami vállalatnak azonnal szüksége van egy lányra. Kezdetben nem titkárnőnek, hanem gépirónőnek, de úgy, hogy az illetőből hamarosan titkárnő lesz. Azt is mondta, hogy én vagyok a legjobb tanuló az osztályban...

BEATRICE Hallod ezt?

EDDIE Persze hogy hallom. De azt eddig is tudtam, hogy Katie a legjobb tanuló.

CATHERINE Azt mondta, én vagyok a legjobb tanuló, és ha akarom, megkaphatom az állást. Az év végén azért vizsgázhatok, és megkapom a bizonyítványomat. Így valójában nyerek egy évet!

EDDIE *(nem tetszik neki, amit hall. Idegesen)* Miféle állásról van szó? Milyen vállalatnál?

CATHERINE Egy nagy vízvezetékszerelő vállalatnál a Nostrand Avenue-n.

EDDIE A Nostrand Avenue-n? Merre?

CATHERINE Valahol a hajógyárnál.

BEATRICE Heti ötven dollárt kapna, Eddie.

EDDIE *(Catherine-hez fordul, és meglepődve kérdi)* Ötvenet?

CATHERINE Annyit bizony!

Szünet

EDDIE És mi lesz azzal a tananyaggal, amit nem tanulsz meg?

CATHERINE Nincs mit megtanulnom, Eddie. Már csak gyakorlok. Tudom az összes rövidítéseket, és ismerem a billentyűket az írógépen. Csak éppen gyorsabban kell még írnom. De ha dolgozom, ez magától megjön. Érted, amit mondok?

BEATRICE Hidd el, hogy a munka a legjobb gyakorlat.

EDDIE De én nem ezt akartam.

CATHERINE Miért? Egy nagyvállalat...

EDDIE Nem tetszik nekem az a környék.

CATHERINE Két sarokra van a földalattitól, azt mondja az igazgató.

EDDIE A hajógyár szomszédságában sok minden történhet két sarkig. Azt mondd, vízvezetékszerelő vállalat? Onnan már csak egy lépés a kikötő. Alig jobbak ezek, mint a kikötőmunkások.

BEATRICE Jó, jó, de az irodában dolgozna, Eddie.

EDDIE Tudom, hogy ott dolgozna, de én mégsem így gondoltam.

BEATRICE Egyszer úgyis dolgoznia kell.

EDDIE Ugyan, Bi, szerelők közé menjen? Ahol tele az utca ógyelgő matrózokkal? Miért járt akkor iskolába?

CATHERINE De ötven dollárt kapnék egy hétre, Eddie.

EDDIE Érdekel engem valaha is a pénz? Ha eddig adtam pénzt a taníttatásodra, szívesen adok ezután is. Tégy meg nekem egy szívességet, Katie. Ugye megteszed? Én azt akarom, hogy másféle emberek közé kerülj. Azt akarom, hogy valami jobb irodába jársz. Esetleg egy ügyvédi irodába, New Yorkban, valahol azokban a szép nagy épületekben. Úgy értem, hogy ha egyszer kikerülsz innen, akkor kerülj is ki. Ne ugyanabba a környezetbe.

Szünet. Catherine a földre néz

BEATRICE Menj, Bébi, hozd be a vacsorát. *(Catherine kimegy)* Gondolkozzál ezen, Eddie, egy kicsit. Kérlek. Katie rettentően szeretne állásba menni. És ez nem valami kis szerelőműhely, hanem nagyvállalat. Biztosan titkárnő lesz belőle. Ha egyszer őt választották az egész osztályból. *(Eddie hallgat. Az asztalra bámul, és ujjával követi a terítő mintáját)* Mi az? Mi bánt? Catherine tud vigyázni magára. Kiszáll a földalattiból, és két perc alatt ott van az irodában.

EDDIE *(mint akinek nem tetszik az egész)* Jól ismerem azt a környéket, Bi, de egy cseppet sem szeretem.

BEATRICE Nézd, ha semmi nem történt vele itt, ezen a környéken, nem történik vele másutt sem. *(Maga felé fordítja Eddie fejét)* Hiába, ebbe bele kell nyugodnod, Katie már nem kislány. Egyezz bele, hogy elfogadja az állást. *(Eddie elfordul)* Hallod, amit mondok? *(Bosszúsan)* Nem értelek. Catherine tizenhét éves, nem tarthatod idehaza egész életében.

EDDIE *(sértődötten)* Hogy mondhatsz ilyet nekem?

BEATRICE *(megértően, de hangjában növekvő eréllyel)* Szeretném tudni,

mikor lesz ennek vége. Előbb arról volt szó, hogy majd ha elvégzi a polgárit. Nahát azt elvégezte. Azután következett, hogy majd ha megtanul gyorsírni. Megtanulta azt is. És most mire várjunk? Őszintén mondom, Eddie, sokszor végképp nem értelek. Az egész osztályból egyedül őt választották. Ez igazán megtiszteltetés.

Catherine hozza a vacsorát, és csendesen leteszi az asztalra. Eddie elmosolyodik, miután egy pillanatra a leány arcába nézett, de azután mintha könnybe borulna a szeme

EDDIE Tudod, te, hogy ezzel a hajjal olyan vagy, mint egy madonna? Madonna-arcod van. *(Catherine nem néz Eddie-re, közben csendben kimeri a levest)* Állásba akarsz menni, madonna, mi?

CATHERINE *(halkan)* Igen, szeretnék.

EDDIE *(visszagondol azokra az évekre, amelyeket Catherine – apró gyermekkorától kezdve – velük töltött)* Rendben van, menj állásba. *(Catherine ránéz, odaszalad hozzá, és hevesen átöleli)* Na, na! Csak ne olyan hevesen! *(Arcát kezében tartva eltolja magától, hogy úgy nézhessen rá)* Miért sírsz? *(Szíve csordulásig tele van a leány iránt érzett szeretettel, de érzelmeit mosoly mögé rejti)*

CATHERINE *(leül az asztalhoz)* Csak... *(Egyszerre kitör belőle)* Új tányérokat veszek az első fizetésemből! *(Jólesően nevetnek mindnyájan)* Komolyan. Rendbe hozom az egész házat! Veszek egy szőnyeget is!

EDDIE És aztán itt hagysz bennünket.

CATHERINE Soha, Eddie!

EDDIE *(keserű mosollyal)* Persze hogy itt hagysz. Ez az élet sora. Majd meglátogatsz vasárnaponként, később minden hónapban egyszer, aztán karácsonykor, végül már csak újév napján.

CATHERINE *(megragadja Eddie karját; szeretné kiverni a fejéből az ilyen vádaskodó gondolatokat)* Ilyet ne is mondj, kérlek.

EDDIE *(sértődötten mosolyog)* Egyetlen dolgot kérek tőled – ne bízzál senkiben. Nagynénéd derék asszony, de túl jó szíve van, tőle eddig csak rosszat tanultál. Hidd el, amit mondok.

BEATRICE Légy olyan, amilyen vagy, Katie, ne hallgass rá.

EDDIE *(Beatrice-hoz hangjában különös nehezteléssel)* Egész életedben itt

éltél ebben a házban; mit tudod te, hogy mi az élet. Hiszen még nem dolgoztál sohasem.

BEATRICE Katie szereti az embereket. Mi rossz van abban?

EDDIE A legtöbb ember nem ember. Katie most állásba megy. Szerelők közé. Darabokra tépik, ha nem vigyáz magára. *(Catherine-hex)* Hidd el nekem, Katie, minél kevésbé bízol az emberekben, annál kevesebb okod lesz rá, hogy megbánd.

Eddie keresztet vet, a két nő is, majd esznek

CATHERINE Az első dolgom az lesz, hogy szőnyeget veszek, Bi.

BEATRICE Csak vegyél, kislányom. *(Eddie-hex)* Ma egész nap kávészagot érzek. Kávét raktatok ki?

EDDIE Azt. Egy brazíliai hajóról.

CATHERINE Én is éreztem. Az egész környéknek kávészaga van.

EDDIE Nézd, fiam, ezért mondom én mindig, hogy öröm kikötőmunkásnak lenni. Kávés hajón képes lennék húsz órát dolgozni egyhuzamban. Lemegy az ember a hajó belsejébe, és olyan illat csapja meg, mintha virágok közt járna. Holnap felszakítunk egy kávézsákot. Majd hozok belőle.

BEATRICE Csak vigyázzatok, nehogy valami óriáspók legyen benne. Komolyan mondom. *(A mennyezetre néz)* Még most is emlékszem arra a pókra, amelyik egy zsákból mászott ki, amikor hazahoztad. Majd meghaltam ijedtemben.

EDDIE Az is pók? Azt látnád csak, mi jön ki a banán közül!

BEATRICE Ne is beszélj róla!

EDDIE Láttam én már akkora pókot, hogy meg tudna állítani egy Buick kocsit.

BEATRICE *(befogja a fülét)* Hagyd már abbal!

EDDIE *(nevet; előveszi óráját a mellényzsebéből)* Nem én kezdtem pókokról beszélni.

BEATRICE Jól van, jól van. Bocsáss meg, nem akartalak megbántani. Csak máskor ne hozd haza a pókjaidat. Hány óra?

EDDIE Háromnegyed kilenc. *(Visszateszi az órát)*

Csendben tovább esznek

CATHERINE Azt mondta Tony, hogy tízkor jönnek?

EDDIE Körülbelül. *(Eszük)*

CATHERINE No és tegyük fel, Eddie, ha valaki megkérdezi, hogy nálunk laknak-e? *(Eddie úgy néz rá, mintha a lány máris kefecsegte volna a titkot. Védekező hangon teszi hozzá)* Persze csak ha valaki megkérdezné.

EDDIE Én csak azt mondom, Bébi, az Isten óvjon meg bennünket attól, hogy valamibe esetleg belekeveredjünk.

CATHERINE Dehogyanis... de esetleg feltűnik, ha majd folyton itt látják őket jönni-menni.

EDDIE Én azzal nem törődöm, hogy más látja-e őket jönni vagy elmenni. A fontos az, hogy *te* ne lásd őket sem jönni, sem elmenni. Ez persze rád is vonatkozik, Bi. Nem látsz semmit, és nem tudsz semmiről.

BEATRICE Mit mondasz? Jó, jó, értem.

EDDIE Dehogyanis érted. Te még most is azt hiszed, hogy beszélhetsz erről a dolgról, egy keveset, éppen csak egypár szót, akárkivel is. Értsétek meg világosan, miről van szó, mert megint kezdtek idegessé tenni. Igen, mind a ketten. Én azzal nem törődöm, hogy valaki idejön, és látja, hogy itt alszanak a földön – de a ti szátokon soha egyetlen szó ki ne jöjjön arról, hogy kik ők, és mit keresnek nálunk.

BEATRICE Igen, de anyám tudni fogja...

EDDIE Persze hogy tudni fogja; de ne te mondd meg neki, erről van csak szó. Legyetek vele tisztában, hogy az Egyesült Államok kormányával és a Bevándorlási Hivatallal álltok szemben. Ha beszéltek róla, akkor tudtatok is róla; ha nem szóltok egy szót sem, nem tudtatok róla.

CATHERINE Rendben van, Eddie, de tegyük fel, hogy valaki...

EDDIE Mit bánom én, hogy mit kérdeznek. Ti – nem – tudtok – semmit. A spiclijeik itt vannak mindenütt a környéken, fizetést kapnak azért, amit besúgnak, és nektek sejtelmek sincs róla, hogy kik az illetők. Lehet, hogy a legjobb barátotok. Értitek? *(Beatrice-hoz)* Úgy volt Vinny Bolzano esetében is. Emlékszel Vinnyre?

BEATRICE Hogyne emlékezném. Isten őrizzen meg tőle bennünket.

EDDIE Mondd csak el neki, mi történt Vinnyvel. *(Catherine-hoz)* Azt hiszed, a levegőbe beszélek? *(Beatrice-hoz)* Mondd csak el neki. *(Catherine-hoz)* Akkor te még apró gyermek voltál. Beatrice anyjának voltak a szomszédai, és Vinny tizenhat éves volt...

BEATRICE Nem volt több tizennégynél. Tudom, mert ott voltam a bérmlásán a Szent Ágnes-templomban. A család az egyik nagybácsit rejtegette odahaza, és a fiú beköpte a Bevándorlási Hivatalnak.

CATHERINE A fiú köpte be?

EDDIE Az. A tulajdon nagybátyját.

CATHERINE Megőrült?

EDDIE Meg az... hát még utána, én mondom neked, fiam.

BEATRICE Szörnyű dolog. A fiúnak öt testvére volt, meg az öreg apja. Elkapták a gyereket, és húzkodták lefelé a lépcsőn – feje, mint a kókuszdió, úgy kopogott, amíg leért a földszintre. Kinn az utcán meg leköpdösték, a tulajdon apja meg a testvérei. Elátkozta az egész szomszédság.

CATHERINE Szszi! Aztán mi lett vele?

BEATRICE Úgy tudom, elment. *(Eddie-bez)* Azóta se láttam. Hát te?

EDDIE *(előveszi az óráját)* Vinnyt? Azt a férget? Hogyan láttam volna? Nem meri az ilyen többet mutatni a képét. *(Catherine-bez, közben aggodalmas arccal felkel az asztaltól)* Erre gondolj mindig, Katie. Könnyebben szerzel vissza egymillió dollárt, amit elloptak tőled, mint egyetlen szót, ami kijött a szádon! *(Kibúzza magát)*

CATHERINE Esküszöm, nem szólok egyetlen szót sem.

EDDIE Esni fog holnap. Csúszós lesz a hajón a fedélzet. Enni kell adnod nekik valamit; hamarosan itt lesznek.

BEATRICE Csak hal van itthon, s kárba veszne, ha nem éhesek. Inkább megvárom, amíg jönnek. Néhányperc kell csak hozzá, hogy megsüsssem.

CATHERINE Mi történik, ha a hajó kifut, és ők nincsenek a fedélzeten? A kapitány nem szól semmit?

EDDIE *(zsebkésével almát hámoz)* A kapitány is megkapja a részét.

CATHERINE A kapitány is?

EDDIE A kapitánynak talán nem kell élnie? Mindenki megkapja a részét, a kapitány, esetleg a kormányos, és az is természetesen, aki Olaszországban papírokat szerzett nekik. Tony se marad ki belőle...

BEATRICE Remélem, kapnak majd munkát. Igazán remélem.

EDDIE A tröszt majd gondoskodik róla, hogy munkát kapjanak. Amíg az útiköltséget le nem törlesztik, lesz munkájuk állandóan. Amíg a részleteket fizetik, nem lesz baj. Azután harcolhatnak majd foggal és körömmel, mint mi is valamennyien.

BEATRICE Még így is jobb, mint odaát volt.

EDDIE Persze hogy jobb. És te, madonna, hétfőn kezded a munkát?

CATHERINE *(zavartan)* Igen, azt hiszem, hétfőn.

Eddie szemben áll a két nővel. Előbb Beatrice mosolyodik el, azután Catherine. Eddie szinte gyermekesen elérzékenyedik, mert fél a jövőtől. Könnyek jelennek meg a szemében, és a két nőt feszélyezi, hogy Eddie ennyire elárulja az érzelmeit

EDDIE *(szomorú mosollyal; de látszik rajta, hogy büszke Catherine-re)* Hát akkor... remélem, szerencsés leszel. A legjobbakat kívánom neked, Katie. Ezt biztosan tudod te is.

CATHERINE *(felkel az asztaltól, és nevetni próbál)* Úgy beszélsz, mintha egymillió mérföldnyire mennék!

EDDIE Tudom. Úgy látom, én csak egyvalamiről feledkeztem el.

CATHERINE *(mosolyog)* Miről?

EDDIE Hogy egyszer felnősz te is. *(Hangtalanul nevet önmagán, közben a szivarzsebét tapogatja)* A szivaromat, azt hiszem, benn hagytam a másik kabátom zsebében. *(Elindul a hálószoba felé)*

CATHERINE Maradj. Majd kihozom.

Sietve kimegy. Rövid szünet után Eddie Beatrice-hoz fordul, de az el akarja kerülni a tekintetét

EDDIE Te meg mit őrzöngsz nekem mostanában?

BEATRICE Ki őrzöng? *(Felkel és leszedi az edényt az asztalról)* Én bizonyosan nem. *(Fogja a tényárokat, és Eddie felé fordul)* Te magad őrzöngsz.

Megfordul és kimegy a konyhába, közben Catherine bejön a hálószobából, kezében szivarral meg egy doboz gyufával

CATHERINE Tessékl! Majd adok tüzet! *(Meggyújt egy gyufát, és a szivarbox tartja. Eddie szűja. Csendesen)* Miattam ne aggódj, Eddie.

EDDIE Meg ne égesd az ujjadat. *(Catherine még idejében elfújja az égő gyufát)* Menj ki a konyhába, és segíts neki elmosogatni.

CATHERINE *(gyorsan az asztal felé fordul, és mikor látja, hogy a tányérok már nincsenek ott, megszólal, hangjában némi büntudattal)* Ó! *(Kisiet a konyhába, és előreszó)* Jövök már, Bi, majd én elmosom az edényt!

Eddie magára marad a szobában. Egy pillanatra a konyha felé néz. Előveszi az óráját, megnézi, visszat teszi a mellényzsebébe, leül a karosszékre, és bámul a kifűjt füstre.

A szőn elsötétedik, majd Alfieri alakja világosodik meg, amint megjelenik a szőnpad előterében

ALFIERI Eddie jó ember volt; milyen is lehetett volna, hiszen mindig olyan nehéz sora volt. A dokkokban dolgozott; ha akadt munkája, a keresetét hazaadta – így élt. Aznap este tíz óra tájt, miután megvacsoráztak, a két unokatestvér megérkezett.

A fény elfordul Alfieri alakjáról, és az utcára vetődik. Tony jön, mögötte Marco meg Rodolpho, mind a kettő bőrönddel. Tony megáll, és a házra mutat. Ott állnak egy pillanatig és nézik

MARCO *(zömök, harminckét éves, gyanakvó, jó megjelenésű és halk hangú, parasztos férfi)* Köszönjük.

TONY A többi már a maguk dolga. Vigyázzanak magukra, ennyi az egész. A földszinten laknak.

MARCO Köszönjük.

TONY *(a házra mutat)* Holnap odakint a dokkon találkozunk. Lesz munkájuk.

Marco bólint. Tony tovább megy az utcán

RODOLPHO Ez az első ház, ahova beteszem a lábam Amerikában! Képzeld! Azt írta, hogy szegények!

MARCO Pszt! Gyerünk. *(Az ajtóhoz mennek)*

Marco kopogtat. A szoba megvilágosodik. Eddie megy az ajtóhoz. Marco és Rodolpho belépnek, és leveszik sapkájukat. Beatrice és Catherine elljön a konyhából. Az utcai részen kialszik a fény

EDDIE Te vagy Marco?

MARCO Marco vagyok.

EDDIE Kerülj beljebb. *(Kezet ráz vele)*

MARCO *(bólint, ránéz a két nőre, és tekintete Beatrice-on akad meg. Odalép hozzá)* Te vagy az unokatestvérem?

Beatrice bólint. Marco kezét csókol neki

BEATRICE *(magára mutat)* Beatrice. A férjem, Eddie. *(Mindnyájan bólintanak)* Catherine, Nancy nővérem leánya.

A két újonnan érkezett férfi bólint

MARCO *(Rodolphóra mutat)* Az öcsém, Rodolpho. *(Rodolpho bólint. Marco némi szertartásos merevséggel Eddie-bez lép)* Csak azt akarom közölni veled, Eddie – amikor azt mondd, hogy menjünk, elmegyünk.

EDDIE Dehogyan mentek... *(Elveszi a bőröndöt Marcótól)*

MARCO Látom, ez kis ház, de egyszer talán nekünk is lesz házuk.

EDDIE Örülök, hogy megjöttetek, Marco. Van itt hely nektek is. Katie, hozz nekik vacsorát!

Eddie kimegy a két bőrönddel a hálószobába

CATHERINE Jöjjetek, foglaljatok helyet. Mindjárt hozom a levest.

MARCO *(közben az asztalhoz lépnek)* Már ettünk a hajón. Köszönjük. *(Kiszól Eddie-bez a hálószobába)* Köszönjük.

BEATRICE Igyatok akkor egy kis kávé. Mindnyájan iszunk. Foglaljatok helyet.

Rodolpho és Marco leül az asztalhoz

CATHERINE *(csodálkozó hangon)* Hogy van az, hogy neked ilyen fekete a hajad, Rodolphóé pedig világosszőke?

RODOLPHO *(nevet; azonnal kész a válaszával)* Mit tudom én? Azt mondják, ezer évvel ezelőtt egyszer dánok foglalták el Sziciliát.

Beatrice megcsókolja Rodolphót. Nevetnek, közben Eddie jön

CATHERINE (*Beatrice-hoz*) Láttál már ilyen szőke fiút?

EDDIE Jön-e már az a kávé?

CATHERINE (*Eddie szavába vág*) Az az én dolgom. (*Kisiet a konyhába*)

EDDIE (*beül a hintaszékbe*) Jó utatok volt?

MARCO Az óceán mindig erősen hullámzik. De mi jól bírtuk.

EDDIE Baj nélkül jutottatok ide?

MARCO Igen. Az az ember vezetett ide. Nagyon kedves ember.

RODOLPHO (*Eddie-bez*) Azt mondja, holnap munkába állhatunk. Be-
csületes ember?

EDDIE (*nevet*) Azt nem. De amíg tartoztok neki, bőven lesz munká-
tok. (*Marcóhoz*) Dolgoztatok már dokkokban odaát Olaszországban?

MARCO Dokkokban? Cc! Nem.

RODOLPHO (*elmosolyodik, amikor arra gondol, hogy milyen kis városból jöt-
tek*) Nálunk nincsenek dokkok, csak part meg apró halászhajók.

BEATRICE Akkor mit dolgoztatok?

MARCO (*bátortalanul vonogatja a vállát, mint aki zavarban van*) Ami éppen
volt.

RODOLPHO Néha egy-egy ház épült, vagy javították a hidat. Marco
kőműves, és én hordtam neki a maltert. (*Nevet*) Aratáskor a föld-
ken dolgoztunk... ha volt munka. Akármi.

EDDIE Még most is rossz odaát, mi?

MARCO Rossz? De mennyire!

RODOLPHO (*nevet*) Szörnyű! Álltunk naphosszat a piazzán és hallgat-
tuk a szökőkutat, mint a madarak. Mindenki a vonatot várta.

BEATRICE Mi van a vonaton?

RODOLPHO Semmi. De ha sok utas szállt le, és szerencsénk is volt, ke-
reshettünk néhány lírát. Toltuk a taxit a dombnak felfelé.

Catherine jön és hallgatja a beszélgetést

BEATRICE A taxit tolni kell?

RODOLPHO (*nevet*) Hát persze! Ez a mi városunk különlegessége.
A lovak soványabbak, mint a kecskék. Ezért, ha sok az utas, mi

segítettünk feltolni a kocsikat a szállodáig. *(Nevet)* Nálunk lovak csak a cirkuszban vannak.

CATHERINE Miért nem használnak autót taxinak?

RODOLPHO Az is van egy, de azt is tolni kell. *(Nevetnek)* Nálunk mindent tolni kell!

BEATRICE *(Eddie-bez)* Mit szólsz ehhez, mi?

EDDIE *(Marcóhoz)* Mi a tervetek? Itt maradtok Amerikában, vagy visszamentek?

MARCO *(meglepetéssel)* Hogy visszamenjünk?

EDDIE Tudtommal te házasember vagy.

MARCO Az vagyok. Három gyermekem van.

BEATRICE Három? Azt hittem, csak egy.

MARCO Dehogyan egy. Már három. Négyéves, ötéves, hatéves.

BEATRICE Biztosan sírnak utánad, mi?

MARCO Mit tehettem mást? A legidősebb gyenge mellű. A feleségem a szájától vonja el nekik a falatot. Hogy az igazat megmondjam: ha otthon maradok, soha nem nőnek fel. Ehetik a napfényt.

BEATRICE Istenem, atyám. Meddig akartok maradni?

MARCO Engedelmetekkel, maradunk, esetleg...

EDDIE Beatrice nem arra gondol, hogy nálunk, hanem Amerikában.

MARCO Négy, öt, esetleg hat évig is.

RODOLPHO *(mosolyog)* Tudja, hogy a felesége hú marad hozzá.

BEATRICE Esetleg előbb is össze tudtok hozni eleget, és hamarabb hazamehettek.

MARCO Remélem én is, bár nem tudom. *(Eddie-bez)* Úgy hallom, itt sem mennek a dolgok a legjobban.

EDDIE Veletek nem lesz semmi baj. Amíg az útiköltséget le nem törlesztitek, addig lesz munkátok bőven. Majd csak azután kell szaladni a munka után, ez a helyzet. De így is sokkal többet fogtok keresni itt, mint odaát.

RODOLPHO Mégis mennyit? Annyi mindent beszélnek. Mennyit kereshet itt egy ember? Mi keményen tudunk dolgozni, egész nap, egész éjjel...

Marco felemeli a kezét és leinti

EDDIE *(mindinkább csak Marcóhoz beszél)* Hogy mi az átlagos kereset?

Hát – ezt nehéz így megmondani. Ha nincs hajó, néha leállunk három-négy hétre is.

MARCO Három-négy hétre! Cc!

EDDIE De ha jól számítom, az év tizenkét hónapjából akad munka harminc, esetleg negyven hétre is.

MARCO *(felkel az asztaltól, és odamegy Eddie-bez)* A bért dollárban fizetik?

EDDIE Persze hogy dollárban.

Marco Rodolpho dereka köré fonja a karját, és nevetnek

MARCO Ha néhány hónapig itt maradhatunk, Beatrice...

BEATRICE Nézd, Marco, természetesen szívesen látunk...

MARCO Ha ugyanis itt maradhatunk, kicsit többet tudnék küldeni nekik.

BEATRICE Maradhattok, ameddig csak akartok. Hely van elég.

MARCO *(szemében könnyek jelennek meg)* A feleségem... *(Eddie-bez)*

A feleségem... ha lehet, szeretnék neki mielőbb elküldeni húsz dollárt...

EDDIE A jövő héten már biztosan küldhetsz valamennyit.

MARCO *(kicsi hűja, hogy strva nem fakad)* Eduardo... *(Odalép Eddie-bez, és a kezét nyújtja neki)*

EDDIE Ne nekem légy hálás. A pokolba is, ezzel még nem nyúzzátok le a bőrt a hátamról. *(Catherine-bez)* Mi van azzal a kávéval?

CATHERINE Már feltettem. *(Rodolphóhoz)* Te is házas vagy?

RODOLPHO *(felkel az asztaltól)* Dehogy vagyok...

BEATRICE *(Catherine-bez)* Mondtam neked, hogy...

CATHERINE Tudom, de gondoltam, hátha azóta mégis megházasodott.

RODOLPHO Nincs nekem pénzem ahhoz, hogy megházasodjak. Jó-képzű gyerek vagyok, de pénzem, az nincsen. *(Nevet)*

CATHERINE *(Beatrice-hoz)* Nézd, milyen szőke!

BEATRICE *(Rodolphóhoz)* Te is itt akarsz maradni, mi? Végleg?

RODOLPHO Már mint hogy én? Igen, örökre. Én amerikai akarok lenni. Majd csak akkor megyek vissza Olaszországba, ha meggazdagszom, és vehetek egy motorbiciklit. *(Mosolyog. Marco gyengéden megrázza)*

CATHERINE Motorbiciklit!

RODOLPHO Olaszországban, akinek motorbiciklje van, nem kell tovább éheznie.

BEATRICE Már hozom is a kávé. *(Kimegy a konyhába)*

EDDIE Hogyan keresel pénzt azzal a motorbiciklivel?

MARCO Rodolpho szeret álmodozni.

RODOLPHO *(Marcóhoz)* Miért álmodoznék? *(Eddie-bez)* Levelekre gondolok. A szállodában lakó gazdag emberek gyakran küldözgetnek leveleket. De csak ha gyorsan viszik, és minél nagyobb zajjal. Beállnék a kék motorbiciklimmel a szálloda udvarára, ők meg nyomban rám bízzák a leveleiket.

MARCO Akinek nincs felesége, ráér álmodozni.

EDDIE Miért nem viheted a levelet gyalog, villamoson vagy másként?

Beatrice hozza a kávé

RODOLPHO Azt nem lehet, ahhoz gép kell. Tegyük fel, hogy valaki bemegy egy nagy szállodába, és azt mondja: küldönc vagyok. Ki az illető? Ha gyalog jár és nem csap zajt, eltűnik szem elől. Lehet, hogy vissza se jön, lehet, hogy át se adja a levelet. De ha az illető gépen jár, az már felelős személy, akkor valaki. Rá lehet bízni a levelet. *(Segít Beatrice-nak megteríteni a kávéhoz)* De én énekes is vagyok.

EDDIE Úgy érted, hogy rendszeresen...

RODOLPHO Igen, úgy. Tavaly egyik este Andreola megbetegedett. Andreola a bariton. Én énekeltem helyette a szálloda kertjében. Három áriát énekeltem egyetlen hiba nélkül! Csak úgy hullottak az ezterlírások az asztalra, mintha csak egy bankba törtem volna be. Csodás volt. Fél évig éltünk abból az estéből. Igaz-e, Marco?

Marco nem sok meggyőződéssel bólint

MARCO Két hónapig.

Eddie nevet

BEATRICE Nem tudnál ott szerződést kapni?

RODOLPHO Andreola meggyógyult. Kitűnő bariton.

Beatrice nevet

MARCO (*Beatrice-hoz, hangjában sajnálkozással*) Nagyon hangosan énekelt.

RODOLPHO Dehogya énekeltem hangosan!

MARCO Nagyon hangos voltál. Csupa angol vendég volt a szállodában. Azok nem szeretik, ha valaki hangosan énekel.

RODOLPHO (*Catherine-hoz*) Senki sem mondta, hogy hangos voltam!

MARCO Hát akkor én mondom. Hangos voltál. (*Beatrice-hoz*) Abban a szempillantásban tudtam, amint elkezdett énekelni. Hangos volt.

RODOLPHO Akkor mért dobtak az asztalra annyi pénzt?

MARCO A bátorságodat jutalmazták velem. Az angolok szeretik a bátorságot. De belőled egyszer elég volt.

RODOLPHO (*mindenkiből, Marco kivételével*) Soha senki nem mondta, hogy hangos lettem volna.

CATHERINE Hallottál már valaha is dzsesszről?

RODOLPHO Hát hogyan hallottam volna. Én is dzsessz dalokat énekelek.

CATHERINE (*felkel a helyéről*) El tudnál énekelni egy dzsessz dalt?

RODOLPHO Szívesen. Én nápolyi dzsesszt énekelek, *bel canto* – a „Papírbabá”-t is tudom. Szereted a „Papírbabá”-t?

CATHERINE Szeretem-e? Megőrülök a „Papírbabá”-ért. Halljuk, énekelj el.

RODOLPHO (*pózbá vágja magát, és miután Marco fejbólintással beleegyezését adja hozzá, magas tenor hangon énekel*)

Fiúk, nem jó egyedül lenni,
nem jó kacagó babát szeretni,
hisz rajtunk kacag ő,
furcsa a csacsi nő.

Figyelj, te jó barát!

Engem többé nem érdekelnek
sem a csacsi lányok, sem a szerelmek:
veszek egy papírbabát!

Enyém lesz, enyém lesz,
s többé nem fél szívem,
el nem lopja tőlem senki sem.

Eddie felkel, és a színpad hátsó része felé megy

Papírbabám, papírbabám,
nem csal meg engem,
hű lesz a szentem,
nem úgy, mint az igazi lány.

EDDIE Rodolpho, várj egy pillanatig. . .

CATHERINE (*elbűvölve*) Hagyd, hogy befejezze. Csodás! (*Beatrice-hoz*) Óriási! Óriási, Rodolpho.

EDDIE Hallgass rám, Rodolpho. Nem akarsz, ugye, hogy elkapjanak?

MARCO Nem, nem! (*Felkel az asztaltól*)

EDDIE (*a ház többi részére mutat*) Itt nálunk soha senki nem szokott énekelni. . . És ha most hirtelen valakit énekelni hallanak. . . Azt hiszem, értitek, hogy mire gondolok.

MARCO Igazad van, Eddie. Hagyd abba, Rodolpho.

EDDIE (*valósággal belevörösödik*) Mindenütt ott vannak az embereik. Komolyan mondom, Marco.

MARCO Értem. Nem fog többet énekelni. (*Rodolphóhoz*) Hallgatni fogsz.

Rodolpho beleegyezően bólint. Eddie felkel a helyéről, arca elszánt, de azért mosolyog. Odamegy Catherine-bez

EDDIE Mit jelent ez a túsarkú cipő, Garbó?

CATHERINE Gondoltam, hogy ma este. . .

EDDIE Tégy nekem egy szívességet, kérlek. Már menj is.

Catherine először nem érti, majd dühítik Eddie szavai. Átmege a hálószobába, Beatrice nézi, majd ő is felkel. Közben fagyos tekintettel méri végig a férjét, látszik, hogy csak a vendégek jelenléte miatt türtőzteti magát. Az asztalhoz megy, és kitölti a kávé

EDDIE (*nevetéssel szeretné feloldani a feszültséget. Marcóhoz szól, de szavait valójában Beatrice-hoz intézi*) Nálunk mind színésznő szeretne lenni.

RODOLPHO (*örömmel hallja Eddie szavait*) Olaszországban is! Minden lány.

Catherine kijön a hálószobából. Lapos sarkú cipő van rajta. Odamegy az asztalhoz. Rodolpho felvesz egy kávéscsészét

EDDIE (*titkolt gyanakvással méri végig Rodolphót*) Ne mondd!
 RODOLPHO Pedig így van. (*Nevet, közben Catherine-re mutat*) Különösen, ha valaki ilyen szép!

CATHERINE Édesen szereted?

RODOLPHO Édesen? Igen. Minél édesebben.

Eddie a szőnyeg elöteréből nézi, amint Rodolpho tetézett kanál cukrot tesz a kávéjába. Homlokát ráncolja, látszik, hogy bántja valami

A szoba elsötétedik.

A fény Alfieri alakjára vetődik

ALFIERI Ki tudja, hogy életünk útja merre tart? Eddie Carbone se hitte volna soha, hogy a végzet egyszer reá is lecsap. A férfiember dolgozik, eltartja családját, eljár kuglizni, eszik-iszik, megöregszik és a végén meghal. Ahogy múltak a hetek, a jövőből jelen lett, és a bajok csak nem akartak elmúlni.

Alfieri alakja elsötétedik, és ismét Eddie-t látjuk, lakása ajtajában. Beatrice kilép az utcára. Meglátja Eddie-t, rámosolyog. Eddie másfelé néz. Mikor Beatrice vissza akar menni a lakásba, Eddie megszökteti

EDDIE Nyolc óra már elmúlt.

BEATRICE A Paramountban hosszú filmet játszanak.

EDDIE Ezalatt már megnézhatték Brooklyn összes filmjét. Úgy egyeztünk, hogy amikor nem dolgozik, itthon marad. Semmi értelme sincs, hogy felhívja magára a figyelmet.

BEATRICE Végre is ez az ő baja, mit törődsz vele? Ha elkapják, elkapják, és kész. Gyere be.

EDDIE Mi van Katie gyorsírástanulásával? Mostanában nem látom, hogy gyakorolna.

BEATRICE Majd elkezd megint. Sok izgalomban van része mostanában, Eddie.

EDDIE Mondok neked valamit.

BEATRICE (*odalép Eddie-hez, és nyíltan beszél*) Mi bajod van? Derék fiatalember, mit akarsz tőle?

EDDIE Derék fiatalember? Ne mondd. Én a bőrömből bújok ki miatta.

BEATRICE (*mosolyog*) Menj már. A féltékenység beszél belőled.

EDDIE Még hogy rá vagyok féltékeny? Asszony, nem sokra nézel, ha ezt hiszed rólam.

BEATRICE Nem értelek. Mi olyan borzasztó benne?

EDDIE Te talán helyesled? Ez legyen a férje?

BEATRICE Miért ne? Derék fiú, bírja a munkát, és jóképű is.

EDDIE Tudod te, hogy ez énekel a hajón?

BEATRICE Hogy érted, hogy énekel?

EDDIE Pontosan, ahogy mondom: énekel. Megáll a fedélzeten, egyszerre csak dal jön ki a száján, és hadonászik. Tudod, minek hívják? Papírbaba a neve. Kanárimadár! Fura alak. Kimegy a mólóra. Egy, kettő, három, és kész az ingyen mulatság.

BEATRICE Gyerek még. Nem tudja, hogyan viselkedjen.

EDDIE És ez a hülye frizurája! Mint egy kóristalány, vagy mit tudom én, mi.

BEATRICE Szőke...

EDDIE Remélem, hogy a saját haja. Remélem.

BEATRICE Őrült vagy, az az igazság. (*Megpróbálja maga felé fordítani*)

EDDIE (*továbbra is elfordítja a fejét Beatrice-tól*) Dehogy vagyok én őrült, csak nem tetszik nekem az egész ember, úgy, ahogy van.

BEATRICE Soha nem láttál még szőke férfit életedben? Hát Whitey Balso?

EDDIE (*feléje fordul, és diadalmas hangon mondja*) Igazad van, de Whitey nem énekel. Nem így viselkedik a hajón.

BEATRICE Lehet, hogy Olaszországban ez a szokás.

EDDIE Akkor a bátyja miért nem énekel? Marco férfi, tetőtől tapig. Őt nem figurázza ki senki sem. (*Eddie odábbmegy néhány lépésnyire, aztán megáll. Beatrice tudatára ébred, hogy férje Rodolpho-ellenessége tudatos gyűlöletté merevedett*) Őszintén szólva csodálom, miért kell mindezt elmondanom neked. Igazán csodálom, Bi.

BEATRICE (*növekvő határozottsággal*) Hallod-e, nehogy nekem kitalálj itt valamit!

EDDIE Én nem találok ki semmit, de nem is nézem tétlenül, ami itt készül. Esküszöm, hogy én nem egy ilyen figura kedvéért neveltem fel. Csodállak, Bi. Mindig várom, hogy kinyíljon a szemed, de teneked minden nagyszerű.

BEATRICE Tévedsz. Nekem sem nagyszerű minden.

EDDIE Bár úgy lenne.

BEATRICE Így is van. Csak engem más nyugtalanít.

EDDIE Úgy! *(Kezd eszmélni)*

BEATRICE Megmondjam, hogy mi?

EDDIE *(szeretne visszakoezni)* Miért? Mi nyugtalanít?

BEATRICE Mikor leszek újra a feleséged, Eddie?

EDDIE Nem érzem jól magam. Nincs egyetlen nyugodt percem sem, amióta ezek itt vannak.

BEATRICE Majdnem három hónapja, hogy nem érzed jól magad, és ezek alig néhány hete vannak itt. Három hónapja, Eddie.

EDDIE Nem tudom, Bi, és nem is szívesen beszélek róla.

BEATRICE Mit jelent ez, Eddie? Te már nem szeretsz engem, mi?

EDDIE Hogy érted, hogy nem szeretlek? Egyszerűen azt mondtam, hogy nem érzem jól magam.

BEATRICE Eddie, mondd meg nekem: megbántottalak valamivel? Beszélj, kérlek.

EDDIE *(szűnet. Eleinte nem tud szólni, s aztán csak annyit mond)* Nem tudok. Nem tudok róla beszélni.

BEATRICE Mondd meg nekem, hogy mi...

EDDIE Nincs mit mondanom!

Beatrice ott áll egy pillanatig: Eddie más irányba néz. Beatrice megfordul, és indul befelé a házba

EDDIE Majd lesz ez jobban is, Bi. Csak most hagyjál békén, kérlek. Katie jövője aggaszt.

BEATRICE Katie hamarosan betölti a tizennyolcat: végre is itt az ideje.

EDDIE Bi, Rodolpho autózni vitte!

BEATRICE Rendben van; Katie-nek joga van hozzá, hogy elmenjen vele. Talán minden lépéséről beszámoljon negyvenéves koráig? Ed-

die, komolyan mondom, hagyd ezt abba, hallod? Nem látom semmi értelmét. No gyere, menjünk be.

EDDIE Járnai szeretnék egyet. Mindjárt jövök.

BEATRICE Attól nem érnek haza hamarabb, ha kinn maradsz az utcán. Ennek semmi értelme, Eddie.

EDDIE Mindjárt jövök. Menj csak be. (*Elindul*)

Beatrice bemegy a házba. Eddie az utca felé néz, meglátja Louist és Mike-ot. Leül egy vaskorlátra. Louis és Mike jönnek

LOUIS Jössz este kuglizni?

EDDIE Fáradt vagyok.

LOUIS Hogy van a két tengeralattjáró?

EDDIE Megvannak.

LOUIS Hallom, van munkájuk állandóan.

EDDIE Ó, igen, rendben megy minden.

MIKE Nekünk is ezt kéne tennünk. Külföldre menni, aztán a víz alatt visszajönni. Akkor lenne munkánk.

EDDIE Ugyan, ne tréfálj.

LOUIS Nem én. Tudod ezt magad is.

EDDIE Persze hogy tudom.

LOUIS (*leül mellé a korlátra*) Hidd el nekem, Eddie, ezzel csak becsületet szerzel magadnak.

EDDIE Menj már, nem sokat törődök velük, de különben sem kerülnek egy centembe se.

MIKE Te, az idősebbik olyan, mint a bika. Láttam a múltkor, amint a vállára vett egy kávézsákot a Matson Társaság egyik hajóján. Ha hagynák, egymaga kirakná az egész hajót.

EDDIE Bikaerős ember, az igaz. Azt mondják, az apja valóságos óriás volt.

LOUIS Meglátszik rajta. Úgy dolgozik, mint egy rabszolga.

MIKE (*vigyorog*) De az a szőke, hallod... (*Eddie ránéz*) Annak van humora.

Louis vibog

EDDIE (*elgondolkozik*) Igen. Fura alak.

MIKE (*nevet*) Azt nem mondhatnám, hogy fura, de mindig szeret vicces dolgokat mondani. Ha elkezd beszélni, mindenkit megnevettet.

Louis nevet

EDDIE (*kényszeredetten vigyorog*) Lehet, hogy igazad van... Humora, az van.

MIKE (*nevet*) Szóval, igen, mindig olyan megjegyzéseket tesz, hogy azt mondja – tudod már.

EDDIE Tudom, persze hogy tudom. De hiszen még gyerek. Gyerek, ez az igazság.

MIKE (*Louis is, ő is mind izgatottabbak*) Tudom. Csak rá kell nézni – és egyszerre jókedve lesz az embernek. (*Louis nevet*) A múlt héten egy napig együtt dolgoztam vele a Moore-MacCormack Társaság egyik hajóján. Én mondom nektek, mindenki dőlt a nevetéstől. (*Louisszal együtt hangos nevetésben törnek ki*)

EDDIE Miért? Mit csinált?

MIKE Nem tudnám megmondani... de olyan vicces volt. Senki sem emlékszik rá, hogy mit is mondott. De ahogyan mondjal Elég, ha ránéz valakire, az embernek máris nevetetnékje van.

EDDIE Úgy, ahogy mondod. (*Hangjában nyugtalanság érzik*) Humora, az van.

MIKE (*mint aki kifogyott a szóból*) Ahogy mondod.

LOUIS (*felkel a helyéről*) No, isten veled, Eddie.

EDDIE Hát csak jó képet vágni.

LOUIS Az ám. Isten veled.

MIKE Ha mégis kedved lenne később kuglizni, a Flatbush Avenue-n megtalálász bennünket.

Mialatt nevetve távoznak, az utcán összetalálkoznak Rodolphóval és Catherine-nel, akik mennek be a házba. Nevetésük hangosabbá válik, amikor meglátják Rodolphót, aki nem érti, miről van szó, de együtt nevet velük. Eddie is be akar menni a házba, nyomban azután, hogy Louis és Mike eltűnik. Catherine megállítja az ajtóban

CATHERINE Helló, Eddie – csodás filmet láttunk! Rengeteget nevetünk.

EDDIE (*akaratlanul is mosolyog, amikor meglátja Catherine-t*) Hol voltak?

CATHERINE A Paramountban. Tudod, azzal a két fiúval.

EDDIE A brooklyni Paramountban?

CATHERINE (*bangjában mintba bosszúságot lehetne érezni. Zavarja, hogy Rodolpho is ott van*) Persze, hogy a brooklyniiban. Mondtam neked, hogy nem megyünk be New Yorkba.

EDDIE (*visszakozik, nem akarja Catherine-t megbarágtani*) Jól van, éppen csak kérdeztem. (*Rodolphóhoz*) Nem szeretem, ha a Times Square környékén kószál, arrafelé annyi a csavargó.

RODOLPHO Szeretnék már egyszer elmenni a Broadwayre, Eddie. Szeretnék egyszer Catherine-nel arra sétálni, ahol az opera meg a színházak vannak. Gyermekkorom óta annyi filmen láttam a Broadway fényeit.

EDDIE (*lassan elfogy a türelme*) Szeretnék egy percig beszélni Catherine-nel, Rodolpho. Te addig menj be, kérlek.

RODOLPHO Mi csak sétálunk az utcákon. Catherine tanít engem.

CATHERINE Tudod, mibe nem képes belenyugodni? Hogy Brooklynban nincsenek szökőkutak!

EDDIE (*önkéntelenül is mosolyog*) Szökőkutak?

Rodolpho nevet tulajdon együgyűségén

CATHERINE Azt mondja, Olaszországban minden kisvárosban van szökőkút, és ott szokás találkozni. Tudod, aztán még mit mesél? Hogy náluk fán terem a narancs és a citrom. Képzeld – fán! Ugye érdekes? Valósággal megőrül New Yorkért.

RODOLPHO (*igyekszik barátságos lenni*) Miért nem megyünk el egyszer a Broadwayre?

EDDIE Mondtam már, hogy szeretnék mondani neki valamit. . .

RODOLPHO Esetleg te is velünk jönnél. Szeretném már látni azokat a fényreklámokat. (*Észreveszi, hogy Eddie nem is hallja, amit mond. Ránéz Catherine-re*) Sétálok egyet a rakparton, mielőtt lefeküdnék. (*Az utca felé távozik*)

CATHERINE Miért nem vagy hajlandó szóba állni velem, Eddie? Imád téged, és te alig állsz szóba velem.

EDDIE (*a szemével szinte elnyeli*) Én téged imádlak, te meg szóba sem állsz velem. (*Mosolyogni próbál*)

CATHERINE Hogy én szóba se állok veled? (*Eddie karjára üt*) Hogy mondhatsz ilyet!

EDDIE Soha nem is látlak. Alighogy hazaérek, már rohansz is el valahova...

CATHERINE Mindent látni akar, csak ez az oka... Haragszol rám?

EDDIE Miért haragudnék? (*Eltávolodik tőle, szomorúan mosolyog*) Csak megszoktam, hogy amikor hazaérek, te már mindig itthon vagy. Most egyszerre nagylány lettél. Azt sem tudom, hogyan beszéljek veled.

CATHERINE Miért?

EDDIE Nem tudom. Te csak szaladsz, Katie, csak szaladsz. Azt hiszem, oda sem hallgatsz arra, mit mondok.

CATHERINE (*odalép hozzá*) Már hogyne hallgatnék, Eddie. Mi van veled? Nem szereted Rodolphót?

Kis csend

EDDIE (*Catherine-bez fordul*) Te szereted, Katie?

CATHERINE (*elpirul, de nem azért jön zavarba*) Igen, szeretem.

EDDIE (*a mosoly eltűnik az arcáról*) Szereted.

CATHERINE (*a földre néz*) Igen, szeretem. (*Eddie-re néz, hogy lássa, milyen hatást tett rá, amit mondott. Mosolyog, de látszik rajta, hogy izgatja a dolog. Eddie úgy néz rá, mint egy megtévedt gyermekre*) Mi kifogásod van ellene? Nem értelek, Rodolpho imád téged.

EDDIE (*elfordul*) Engem nem imád, Katie.

CATHERINE De igen. Apjának tekint!

EDDIE (*Catherine-re néz*) Katie.

CATHERINE Mi az, Eddie?

EDDIE Hozzámégy feleségül?

CATHERINE Nem tudom. Eddig csak... együtt megyünk mindenhova. Ennél több nem történt. (*Eddie-bez fordul*) Mi kifogásod van ellene, Eddie? Kérlek, mondd meg. Mi?

EDDIE Nem tisztel téged.

CATHERINE Miért mondod ezt?

EDDIE Katie... tegyük fel, hogy apád él; nem kellene előbb a beleegyezését kérnie, mielőtt ennyit mászkáltok együtt?

CATHERINE Nem gondolta, hogy ez neked nem tetszik.

EDDIE Jól tudta, hogy neked nem tetszik, de nem törődött veled; nem érted?

CATHERINE Nincs igazad, Eddie. Tisztel engem. És téged is! Ha átmegyünk az úttesten, belém karol – szinte meghajol előttem! Egészen rosszul ismered, Eddie, hidd el neked...

EDDIE Katie, ő csak az útlevelét tiszteli.

CATHERINE Az útlevelét?

EDDIE Ahogy mondom. Ha feleségül vesz, azzal megszerzi a jogot az amerikai állampolgárságra. Erről van itt szó. (*Catherine zavart és meglepődik.*) Érted, amit mondom? A fiatalember csak erre vár, hogy azután szakítson veled, én mondom neked.

CATHERINE (*rosszul esik neki*) Nem, Eddie, nem hiszem.

EDDIE Nem hiszed! Katie, sírni tudnék, amikor ezt mondod. Munkásember ez? Mire költötte az első keresetét? Vett magának egy divatos öltönyt, gramofonlemezeket, hegyes orrú cipőt, pedig a testvére apró gyerekei éheznek odaát, meg tébécések. Felelőtlen, könnyelmű fráter, én mondom neked, Bébi. Nagyralátó fickó. Broadway! Az ilyen fráter nem gondol másra, csak saját magára! Férjhez mégy hozzá, és észre sem veszed, máris válni akar.

CATHERINE (*közelebb lép Eddie-hez*) Eddie, soha nem szólt egy szót sem a papírjairól...

EDDIE Ugyan, hát persze hogy nem szólt.

CATHERINE Nem hiszem, hogy valaha is erre gondolt volna.

EDDIE Márpedig neki ez a legfontosabb. Bármikor elkaphatják, és akkor tolhatja újra a taxit a dombra.

CATHERINE Nem, ezt nem hiszem.

EDDIE Katie, ne törd össze a szívemet, hallgass rám.

CATHERINE Egy szót sem akarok erről hallani.

EDDIE Katie, hallgass rám...

CATHERINE Szeret engem.

EDDIE (*ijedten hallja*) Csak ezt ne mondd, az Istenre kérek! Ez a legócskább trükk itt Amerikában...

CATHERINE (*kétségbeesetten, bár Eddie szavai mély hatással voltak rá*)
Nem hiszem! (*Beroban a házba*)

EDDIE (*megy utána*) Ezt a fogást ismétlik újra meg újra, amióta a bevándorlási törvény érvényben van! Kivetik a hálójukat az első, mit sem sejtő fiatal teremtésre, és...

CATHERINE (*zokog*) Nem hiszem, és ha Istent ismersz, abba hagyod ezt a beszédet!

EDDIE Katie!

Belépnek a lakásba. A lakószoba kivilágosodik. Beatrice, a zokogó Catherine-t látva, férjére néz. Eddie, mibelyt magán érzi felesége tekintetét, egyetlen kézmozdulattal, amely elárulja, hogy nem ő parancsol a házban, Catherine-re mutat

EDDIE Miért nem csavarod helyre a fejed?

BEATRICE (*birtelen leplezetlen dübvel és rémülettel*) Hagyd már egyszer békén ezt a lányt! Vagy engem akarsz az örületbe kergetni? (*Eddie megfordul, igyekszik megőrizni méltóságát, de amint kilép a házból, sugárzik róla a bűntudat, és lassan eltűnik az utcán. Catherine a hálószoba felé indul*) Catherine, hallgass rám. (*Catherine megáll, félénken ránéz*) Mit határoztál?

CATHERINE Nem tudom.

BEATRICE Ne mondj ilyet, hogy nem tudod, végre is nem vagy már gyerek. Mit határoztál?

CATHERINE Eddie nem akar rám hallgatni.

BEATRICE Nem értem az egészet. Eddie nem az apád, Catherine. Nem értem, mi folyik itt.

CATHERINE (*mint aki maga is szeretne értelmet adni egy lelkében mélyen eltemetett ösztönnel*) Mit tegyek? Mondjam kereken a szemébe?

BEATRICE Mondd, drága bogaram, feleségül akarsz menni hozzám, vagy nem? Mért gyötröd magad, Katie?

CATHERINE (*csendesesen, minden tagjában reszketve*) Nem tudom, Bi. Valami talán még sincs rendjén, ha Eddie annyira ellenzi.

BEATRICE (*izgatottan*) Ül le, bogaram. Mondok neked valamit. Na, ül le. Volt már olyan udvarlód, akivel Eddie meg volt elégedve? Ugye nem volt? Én legalább nem tudok róla.

CATHERINE De azt mondja, Rodolpho csak a papírjait akarja megkapni.

BEATRICE Nézd, mindig mond valamit. Bármit. Mit bánja ő, hogy mit mond. Ha egy herceg jönne érted, azzal is ugyanaz lenne. Magad is tudod.

CATHERINE Igazad van.

BEATRICE És mit jelent ez?

CATHERINE *(fejét lassan Beatrice felé fordítja)* Micsoda?

BEATRICE Azt jelenti, hogy a magad lábára kell állnod. Te még most is azt hiszed magadról, hogy kislány vagy, bogaram. Pedig senki más nem dönthet helyetted, érted? Meg kell értetned velem, hogy neked nem parancsolgathat tovább.

CATHERINE De hogyan? Még most is bébinek tart.

BEATRICE Ez azért van, mert te is azt hiszed magadról, hogy bébi vagy. Százszor elmondtam már neked, hogy tovább nem viselkedhetsz úgy, ahogy viselkedel. Még most is egy szál kombinéban járkálsz előtte...

CATHERINE Eszembe se jutott.

BEATRICE Ezt nem teheted tovább. Vagy hogy odaülsz a fürdőkád szélére, és beszélgetsz vele, míg ő borotválkozik, és nincs rajta más, mint alsónadrág.

CATHERINE Mikor volt ez?

BEATRICE Ma reggel, ha tudni akarod.

CATHERINE Igen... mondani akartam neki valamit, és...

BEATRICE Tudom, bogaram. De ha úgy viselkedsz, mintha bébi lennél, ő is úgy bánik veled, mint egy bébivel. Az sem helyes, hogy mikor hazajön, úgy ugrasz a nyakába, mintha tizenkét éves csitri volnál.

CATHERINE De hát úgy örülök neki, mikor megjön, és olyan boldog vagyok!

BEATRICE Én nem akarom előírni neked, bogaram, hogy mit tégy, de...

CATHERINE Nem, persze hogy nem, Bil De én azt sem tudom, hol a fejem. Nézd, én... Olyan szomorúnak látszik, és ez annyira fáj nekem.

BEATRICE Nézd, Katie, ha ez annyira fáj neked, a végén itthon ülhetsz, míg vénlány nem leszel.

CATHERINE Azt azért nem!

BEATRICE Nem tréfálok, Katie. Néhányszor már figyelmeztettek erre az elmúlt években. Ezért is örültem, hogy elmegy hazulról, és állásba megy. Így kevesebbet leszel itthon, és függetlenebb leszel. Hidd el, komolyan beszélek. Persze nagyon szép dolog, ha egy család tagjai szeretik egymást, de te már nagylány vagy, és egy fedél alatt élsz egy felnőtt férfival. Szóval viselkedj másként, érted?

CATHERINE Ezután nem feledkezem meg róla. . .

BEATRICE Mert nemcsak óróra van szó, Katie. Különb en ugyanezt elmondtam neki is.

CATHERINE (*közbeveg*) Mit?

BEATRICE Hogy hagyjon járni a magad útján. De ha csak neki szólok, még azt hiszi, hogy veszekszem vele, vagy féltékeny vagyok.

CATHERINE (*csodálkozva*) Azt mondta, hogy féltékeny vagy?

BEATRICE Nem, én csak azt mondtam, hogy esetleg ezt gondolja. (*Catherine keze után nyúl, arcán kényszeredett mosollyal*) Azt hiszed, bogaram, hogy féltékeny vagyok rád?

CATHERINE Nem! Ez az első eset, hogy erre gondoltam.

BEATRICE (*halk, szomorú nevetéssel*) Előbb is gondolhattál volna rá. . . no de én valóban nem vagyok féltékeny. Minden könnyen rendbe jöhet. Csak add értésére. Nem kell, hogy harcias légy, csak. . . Te már nő vagy, jóra való udvarlód van, és eljött az ideje, hogy itt hagyj bennünket. Megteszed?

CATHERINE (*teljesen megzavarja új helyzete*) Meg. . . ha tudom.

BEATRICE Bogaram – meg kell tenned.

Catherine érzi, hogy az élet új magatartást követel tőle. Amikor ezt felfedezzi, szorongással fordul Beatrice-hoz. Legszívesebben sirni szeretne, mert érzi, hogy eddigi világa, amelyben olyan jól érezte magát, szétesik

CATHERINE Rendben van.

A két nő alakja elsötétedik, és a fény Alfieri alakjára hull, amint tróasztalánál ül

ALFIERI Ekkortájt keresett fel első ízben. Apja ügyvédje voltam egy

baleseti ügyben néhány évvel előbb, és így felületesen már ismertem a családot. Még most is pontosan emlékszem rá, amint belépett az ajtón... (*Eddie bejön jobbról*) a szeme mintha két alagút lett volna. Az első gondolatom az volt, hogy tán valami büntényt követett el (*Eddie leül az íróasztal mellé, sapkája a kezében, és kinéz az ablakon*), de nyomban észrevettem, hogy csak bántja valami; ami megszállta, mint a rossz szellem. (*Alfieri rövid szünet után lenéz íróasztalára, majd felnéz Eddie-re, mint akivel valamiről tárgyal*) Nem értem pontosan, hogy miben lehetek a segítségére. Vannak az ügynek jogi vonatkozásai is? EDDIE Éppen ezt szeretném én is megkérdezni öntől.

ALFIERI Abban semmi törvénybe ütköző dolog nincs, ha egy leány szerelmes egy bevándorlóba.

EDDIE Jó, jó, de ha az egésznek egyetlen célja a papírok megszerzése?

ALFIERI Először is ezt nem tudhatja.

EDDIE Látom a férfi szemében. Nevet rajtam, és nevet a lányon.

ALFIERI Én ügyvéd vagyok, Eddie. Én csak bizonyítható dolgokban tudok eljárni. Ugye megérti, amit mondok? Be tudja bizonyítani, amit állít?

EDDIE Én tudom, Mr. Alfieri, hogy mit forgat a fejében!

ALFIERI Eddie, még ha be tudná is bizonyítani, hogy...

EDDIE Mr. Alfieri, meghallgat egy percre? Apám mindig azt mondta, hogy ön nagyszerű ember. Szeretném, ha meghallgatna.

ALFIERI Én csak ügyvéd vagyok, Eddie.

EDDIE Csak egy percig hallgasson rám. Én a törvényről beszélek. Hadd mondjam el pontosan, mire gondolok. Nem az volna-e természetes, hogy ha valaki illegálisan tartózkodik ebben az országban, félrerak minden fillért, amit megkeres? Egyszerűen, mert nem tudja, mi lesz vele holnap? Igaz?

ALFIERI Tökéletesen igaza van.

EDDIE Ez pedig egyebet sem tesz, csak költekezik. Lemezeket vásárol. Cipőt. Új ruhát. Ért engem? Ennek nincsenek gondjai. Jól érzi itt magát. Úgy látszik, máris eldöntötte magában, hogy marad. Igaz?

ALFIERI Mit akar ezzel mondani?

EDDIE Rendben van. (*Alfieri néz, majd onnan a padlóra*) Bizalmasan beszélhetek, ugye?

ALFIERI Természetesen.

EDDIE Ezzel én nem megyek máshova. Mert nem szeretnék róla szólni senkinek. Még a feleségemnek sem mondhatom el.

ALFIERI Miről van szó?

EDDIE *(nyel egyet, aztán előbb jobb, majd bal felé néz)* Ez az ember nem normális.

ALFIERI Hogy érti, hogy nem normális?

EDDIE Ahogy mondom, nem normális.

ALFIERI Nem értem, mit akar ezzel mondani?

EDDIE *(kényelmetlenül fészkelődik a székéén)* Megnézte ön már jól?

ALFIERI Nem, tudtommal nem.

EDDIE Szőke fiatalember. . . platinaszőke haja van. Érti, mit mondom?

ALFIERI Nem értem.

EDDIE Higgye el, ha gyorsan összecsukná azt az újságot – elfújná vele.

ALFIERI Ez még nem jelenti. . .

EDDIE Várjon egy percig. Mondok önnek valamit. Énekel. Ez, mondjuk, rendben is volna. De egyszerre csak olyan magas hang jön ki a torkán, hogy akaratlanul is megfordulok. Tudja már, mire gondolok?

ALFIERI Tenor hangja van.

EDDIE Én tudom, mi a tenor hang, Mr. Alfieri. De ez nem tenor hang. Mert ha, tegyük fel, bemegy valahova, és valaki nem tudja, ki énekel, azt hihetné, hogy nő és nem férfi.

ALFIERI Rendben van, de ez nem. . .

EDDIE Mindjárt mondom valamit. Kérem, hallgasson meg, Mr. Alfieri. Megpróbálom jobban megértetni magam. Pár napja az unokahúgom előveszi az egyik ruháját a szekrényből, ami szűk már neki, mert Catherine úgy megnőtt egy év alatt, mint egy virágszál. Erre a fiú fogja a ruhát, ráteríti az asztalra: szétfejtí és egykettőre új ruhát szab belőle. És ezt olyan bájosan csinálta, mint valami angyal – meg lehetett volna csókolni, olyan bájos volt.

ALFIERI Nézze, Eddie. . .

EDDIE De a kikötőben kinevetik, Mr. Alfieri. Szinte szégyellem magam miatta. Papírbabának meg Szőke Tündérnek nevezik. A bátyja azt hiszi róla, hogy jó humora van, ami igaz is – de ném ezért nevetnek rajta. Nekem nem mondják meg, mert tudják, hogy a rokonom, és vigyáznak a nyelvükre, tetszik tudni. De én jól tudom, hogy miért nevetnek, és ha rágondolok, hogy ez az ember szemet vetett Cathe-

rine-re – ez a gondolat egy percre sem hagy békén, Mr. Alfieri, hiszen annyit küszködtem azért a lányért! És most ez odajön hozzánk, és...

ALFIERI Nézze, Eddie – nekem is vannak gyermekeim. Én megértem magát. De a törvény nagyon világosan beszél. A törvény nem...

EDDIE (*növekvő felháborodással*) Azt akarja nekem mondani, hogy nincs arra törvény, hogy ha egy ember nem normális, ne dolgozhasson, ne vehessen el egy lányt, és...

ALFIERI Erre nincs törvény, Eddie.

EDDIE De ha nem normális, Mr. Alfieri, még akkor sem...

ALFIERI Nem lehet semmit sem tenni. Higgye el, Eddie, amit mondok.

EDDIE Semmit?

ALFIERI Az égvilágon semmit. Itt csak egyetlen jogi szempont lehet.

EDDIE Micsoda?

ALFIERI Az a kérdés, hogyan kerültek Amerikába? De nem hiszem, hogy ezt a kérdést bolygatni akarná. Vagy igen?

EDDIE Arra gondol, hogy...

ALFIERI Hát igen, illegálisan érkeztek.

EDDIE Esküszöm az élő Istenre... nem. Ehhez nem akarok nyúlni...

ALFIERI Rendben van, de most hagyjon engem beszélni, kérem.

EDDIE Nem tudom elhinni, amit mond, Mr. Alfieri. Én mégiscsak azt hiszem, hogy kell lennie valami törvénynek...

ALFIERI Hallgasson rám, Eddie, nagyon kérem. (*Szünet*) Isten néha megzavarja az embert. Mindnyájan szeretünk valakit, a feleségünket, a gyerekeinket – mindenkinek van valakije, akit szeret. De néha... a szeretet túlzásba megy. Érti? Túlzásba megy, odáig, ameddig nem kellene mennie. Valaki keményen dolgozik, felnevel egy gyermeket, esetleg az unokahúgát, de az is lehet, hogy a saját leányát, és ha nem is tud róla, az évek során túlzásba viszi a leánya vagy az unokahúga iránt érzett szeretetet. Érti, amit mondok?

EDDIE (*keserűen*) Úgy érti, ne is legyen rá gondom, mi jó neki?

ALFIERI Dehogyanne legyen, Eddie, csak ezeknek a dolgoknak valahol határt kell szabni, erről van szó. A gyerek felnő és elmegy, és az embernek meg kell tanulnia felejtetni. Mert végre is, Eddie, hol végződhet az ilyesmi? (*Szünet*) Hagyja elmenni. Én ezt tanácsolom. Maga elvégezte a kötelességét, de ezután már az ő élete következik.

Kívánjon neki jó szerencsét, és hagyja, hogy menjen. (*Szünet*) Ugye, ezt teszi? Mert törvény erre nincs, Eddie. Határozza el magát; ez a dolog a törvényt nem érdekli.

EDDIE Még akkor sem, ha a férfi...

ALFIERI Nem tehetünk semmit.

Eddie feláll

EDDIE Hát akkor köszönöm. Nagyon köszönöm.

ALFIERI Mit fog tenni?

EDDIE (*tehetetlen, de gúnyos mozdulattal*) Mit tehetek? Balek vagyok, és mit tehet egy balek? Húsz éven át dolgoztam, mint egy állat, és most jön ez a... ki se merem mondani, hogy kicsoda, és az övé lesz. Hát ezért dolgoztam én? Mert én dolgoztam a legrosszabb időkben is. Amikor nem volt hajó a kikötőben, nem kilíncseltem munkanélküli-segélyért, hanem szaladtam munka után, ahol volt. Amikor a dokkok üresek voltak Brooklynban, elmentem Hobokenbe, Staten Szigetre, Jerseybe, a West Side-ra – mindenhová, mert kötött az ígéretem. A magam meg a feleségem szájától vontam meg a falatot, csak hogy neki jusson. Napokon át éhes gyomorral jártam a várost. (*Már-már összetörik*) És most nézhetem ezt a hitvány alakot, akit bolond fejjel beengedtem a házamba. A takarómat adtam oda neki a saját ágyamból, és az a köszönet érte, hogy kinyújtja piszkos kezét a leány után, mint egy utolsó tolvaj!

ALFIERI (*felkel*) De Eddie, Catherine már nő.

EDDIE Elloppja tőlem.

ALFIERI Catherine férjhez akar menni, Eddie. Magához nem mehet feleségül.

EDDIE (*magából kikelve*) Mit beszél? Hogy hozzám jöjjön feleségül?! Nem értem, mit beszél összevissza!

Szünet

ALFIERI Más tanácsot nem adhatok, Eddie.

Eddie menni készül. Szünet

EDDIE Mindenesetre nagyon köszönöm. Csak éppen a szívemet töri össze, ami történik. Én...

ALFIERI Megérttem. De verje ki a fejéből. Próbálja meg!

EDDIE Én... *(Érzi, hogy mindjárt sírva fakad. Kétségbeesetten int búcsút) Vizszontlátásra. (Elmegy a színpad hátsó része felé, a jobb oldali pallón)*

ALFIERI *(tróasztalánál ül)* Az ember néha érzi, hogy vészjeleket kellene leadnia, és mégsem csinál semmit. Ott és akkor pontosan tudtam, hogy véget vethetnék az egész ügynek még aznap délután. Nem mintha valami titkot kellett volna lelepleznem. Előre láttam mindazt, ami később bekövetkezett, lépésről lépésre, mint mikor sötétben lépdél végig valaki egy szobán, egy bizonyos ajtó felé. Tudtam, merre tart, tudtam, hogy az útja hol végződik. S itt ültem azután még sok délután, és csak töprengtem: miért van az, hogy értelmes embernek tartanak, de ebben az esetben képtelen voltam megállítani a dolgok folyását? Még azt is megtettem, hogy elmentem egy idős hölgyhöz, aki itt lakik a közelben, egy nagyon bölcs öregasszonyhoz, és elmondtam neki a történetet. Ő bólogatott, és csak annyit mondott: „Imádkozzék érte...” És én – vártam tovább...

Amikor Alfieri alakja eltűnik az elsötétülő színpadon, a lakás kivilágosodik. A család éppen befejezte a vacsorát, Beatrice és Catherine leszedik az asztalt

CATHERINE Tudod, hova mentek?

BEATRICE Hova?

CATHERINE Afrikába. Halászhajón. *(Eddie ránéz Catherine-re)* Így igaz, Eddie.

Beatrice az edényekkel kimegy a konyhába

EDDIE Én nem szóltam egy szót sem. *(Odamegy a hintaszékekhez, viszi magával az esti lapot)*

CATHERINE Én meg nem jártam még a Staten Szigeten sem!

EDDIE *(ül a hintaszékben, tartja az újságot)* Nem vesztettél vele semmit. *(Szünet. Catherine is edényeket visz ki a konyhába)* Mennyi ideig tartott, Marco, míg Afrikába értetek?

MARCO *(felkel)* Két napig. Mindenki átjárt.

RODOLPHO *(felkel)* Egyszer Jugoszláviába is elmentünk.
 EDDIE *(Marcóhoz)* Rendesen fizetnek az ilyen halászhajón?

Beatrice bejön. Rodolpho segít elrakni a tiszta tányérokat

MARCO Ha jó a fogás, jó a fizetség is. *(Leül egy székre)*

RODOLPHO Ezek családi tulajdonban levő hajók, de a mi családunknak nem volt hajója. Így csak olyankor kaptunk munkát, amikor valamelyik hajótulajdonos családból megbetegedett valaki.

BEATRICE Csak azt nem értem, Marco – a tenger tele van hallal, és mégis éheztek!

EDDIE Ahhoz hajó kell, az pedig pénzbe kerül.

Catherine jön

BEATRICE Miért nem lehet a parton halászni? Ahogyan Coney Islanden látja az ember...

MARCO Ez szardínia-halászat.

EDDIE De az áml *(Nevet)* Hogy képzeld, horoggal fogjanak szardíniát?

BEATRICE Nem tudtam, hogy szardíniát halásztatok. *(Catherine-höz)* Szardíniát szoktak halászni!

CATHERINE Igen, követik a szardínia-rajokat a tengeren, Afrikáig, Jugoszláviáig... *(Leül és egy képes filmlapot nézeget. Rodolpho vele együtt nézi a lapot)*

BEATRICE *(Eddie-höz)* Fura. El se képzelné az ember, hogy a szardínia a tengerben úszik! *(Kiviszi a tányérokat a konyhába)*

CATHERINE Tudom. Ez is olyan, mint a narancs meg a citrom, ami fán terem. *(Eddie-höz)* Gondolnád, hogy a narancs meg a citrom fán terem?

EDDIE Én tudtam, de azért fura. *(Marcóhoz)* Azt hallottam, hogy a narancsot befestik, hogy narancsnak lássék.

Beatrice bejön a konyhából

MARCO *(aki ezalatt levelet olvasott)* Befestik?

EDDIE Igen, befestik. Azt hallottam, hogy zölden terem.

MARCO Nem, Olaszországban sárga a narancs.

RODOLPHO A citrom, az zöld.

EDDIE (*bosszantja, hogy kioktatják*) Tudom, hogy a citrom zöld. Ne tarts hülyének, elég gyakran látok zöld citromot a zöldségesnél. Én azt mondtam, hogy a narancsot festik; citromról nem szoltam egy szót sem.

BEATRICE (*leül és másra tereli a szót*) Feleséged megkapja a pénzt rendszeren, Marco?

MARCO Igen, meg. Már orvosságot is vett a fiúnak.

BEATRICE Nagyszerű. Most már nyugodtabb vagy, ugye?

MARCO Nyugodtabb. Csak ne lennék ilyen egyedül!

BEATRICE Remélem, veled nem úgy lesz, mint sok más emberrel. Vannak, akik huszonöt évet eltöltenek, és nem tudnak annyit összehozni, hogy kétszer megtegyék az utat.

MARCO Tudom. Nálunk is vannak családok, ahol a gyerekek soha nem látták az apjukat. De én hazamegyek okvetlenül. Három vagy négy év múlva, gondolom.

BEATRICE Okosabb lenne, ha egy kicsit többet tartanál meg magadnak. Az asszony esetleg még azt gondolja, hogy könnyen szerzed a pénzt. A végén pedig magadnak nem tudsz félretenni.

MARCO Nem, attól nem félek. Nagyon takarékos asszony. Elküldöm neki minden keresetemet. Ő is nagyon egyedül van. (*Bátortalanul mosolyog*)

BEATRICE Derék asszony. Biztosan csinos is, mi?

MARCO (*elpirul*) Nem az, de ért mindenhez.

RODOLPHO Marco felesége kitűnő asszony!

EDDIE Fogadok, sokszor meglepetés vár azokra, akik hazamennek, mi?

MARCO Meglepetés?

EDDIE (*nevet*) Gondolom, mikor megszámlolják az apróságokat, egygyel-kettővel több van, mint mikor elmentek.

MARCO Nem, nem. . . Az asszonyok várnak, Eddie. A legtöbb. Igen ritka az ilyen meglepetés.

RODOLPHO Nálunk ezt nagyon szigorúan veszik. (*Eddie ránéz*) Ebben a dologban nincs semmi szabadság.

EDDIE (*felkel, néhány lépést fel és alá járkál*) Itt nálunk sincs szabadság,

Rodolpho, úgy, ahogyan te gondolod. Láttam én már zöldfülüeket, akik éppen emiatt keveredtek bajba. Azt hiszik az ilyenek, hogy ha egy nő nem hord az utcán kendőt a fején, már ki lehet vele kezdeni. Nem kell egy lánynak éppen fekete ruhában járnia ahhoz, hogy ne lehessen hozzáférni. Tudod te jól, mit akarok mondani.

RODOLPHO Én mindig kellő tisztelettel. . .

EDDIE Tudom, de odahaza nálatok nem cipelhetnél magaddal egy leányt, hogy úgy mondjam, engedelem nélkül. (*Megfordul*) Érted, ugye, Marco, mit mondok? Nálunk sincs ez másképp.

MARCO (*tartózkodóan*) Igazad van.

BEATRICE Hát én nem mondanám éppen, hogy elcipelte, Eddie.

EDDIE Tudom, de láttam már olyanokat is, akiknek téves elgondolásaik vannak. (*Rodolphóhoz*) Szóval csak annyit jegyzek meg, hogy itt nálunk lehet egy kicsivel nagyobb szabadság, de a szigorúság éppen olyan nagy.

RODOLPHO Én a kellő tisztelettel viseltetek iránta, Eddie. Talán valami hibát követtem el?

EDDIE Nézd, fiam, én nem vagyok az apja, csak a nagybátyja. . .

BEATRICE Akkor légy is valóban a nagybátyja.

Eddie Beatrice-ra néz, érzi felesége hangjában a keserű szemrehányást

BEATRICE Csak ezt akartam mondani.

MARCO Nem, Beatrice, ha Rodolpho hibát követett el, meg kell neki mondanotok. (*Eddie-bez*) Miben követett el hibát?

EDDIE Hát hogy megmondjam, mielőtt Rodolpho idejött volna hozzánk, Katie legkésőbb éjfél előtt mindig itthon volt, és nem kószált az utcán éjszaka.

MARCO (*Rodolphóhoz*) Ezután gyertek haza korábban.

BEATRICE (*Catherine-bez*) Azt mondtad, hogy a mozinak későn volt vége, ha jól emlékszem.

CATHERINE Igen, azt mondtam.

BEATRICE Mondd meg neki is, bogaram. (*Eddie-bez*) A mozinak későn volt vége.

EDDIE Nézd, Bi, csak azt akartam mondani – Rodolpho bizonyára azt hiszi, hogy Catherine mindig ilyen későn járt haza.

MARCO Ezután gyertek haza korábban, Rodolpho.

RODOLPHO (*zavartan*) Úgy lesz, ahogy kívánod. De nem ülhetek mindig itthon.

EDDIE Nézd, fiam, én nemcsak róla beszélek. Minél többet mászkálsz el hazulról, annál nagyobb a kockázat, hogy egyszer elkapnak. (*Beatrice-hoz*) Tegyük fel, hogy elüti egy autó, vagy valami más történik vele. (*Marcóhoz*) Hol vannak a papírjai? Ki ez az ember? Tudod, mire gondolok.

BEATRICE Ez éppen úgy megtörténhetik vele fényes nappal is.

EDDIE (*türiözgeti haragját*) De nem kell, hogy keresse a bajt! Ha azért jött, hogy dolgozzon, akkor dolgozzon. De ha azért jött, hogy szórakozzon, akkor csak mászkáljon mindenfelé! (*Marcóhoz*) Tudtommal mind a ketten azért jöttetek, hogy keressetek a családotokra. Azt hiszem, világos, amit mondok, Marco! (*Odamegy a hintaszékhez*)

MARCO Hogy mondtad, Eddie?

EDDIE Csak éppen meg akartam kérdezni.

MARCO Persze, persze. Ezért jöttünk.

EDDIE (*leül a hintaszékbe*) Én pedig ezt kérdeztem.

Eddie az újságját olvassa. Senki sem beszél, a hangulat feszélyezett. Ekkor Catherine felkel, és lemezt tesz fel a gramofonra – a „Papírbabá”-t

CATHERINE (*lázadó hangulatban van és elpirul*) Akarsz táncolni, Rodolpho?

Eddie fagyosan néz rájuk

RODOLPHO (*igyekszik tekintettel lenni Eddie-re*) Nem. Fáradt vagyok.

BEATRICE Táncolj vele, Rodolpho.

CATHERINE No, gyere. Olyan szép ez a lemez, ahogy négyen énekelnek. Gyere.

Catherine megfogja Rodolpho kezét, aki merev mozdulattal felkel; a hátán érzi Eddie tekintetét. Táncolnak

EDDIE (*Catherine-hoz*) Ez új lemez?

CATHERINE Nem, ugyanaz. Még a múltkor vettük.

BEATRICE (*Eddie-bez*) Csak három lemezt vettek. (*Nézi, amint táncolnak. Eddie elfordítja a fejét. Marco ül és vár. Beatrice Eddie-bez szól*) Mulatságos dolog lehet elmenni mindenfelé azokon a halászhajókon. Szívesen mennék magam is. Annyi országot bejárni!

EDDIE Igen.

BEATRICE (*Marcóhoz*) De nőket, gondolom, nem visznek magukkal.

MARCO Nem, ezeken a hajókon nem. Nehéz munka az.

BEATRICE Aztán rendesen főznek a hajón?

MARCO Persze, a koszt jó – különösen, ha Rodolpho is velünk jön. Mindenki meghízik.

BEATRICE Ó főz?

MARCO Ó, Rodolpho kitűnő szakács. Főz rizst, *pasta sciuttát*, halat, mindent.

Eddie abbahagyja az újságolvasást

EDDIE Tehát még szakács is! (*Rodolphóra néz*) Énekel, főz...

Rodolpho hálásan mosolyog

BEATRICE Ez csak jó, mindenütt meg tudja keresni a kenyerét.

EDDIE Csodás dolog. Énekel, főz, ruhát szab...

CATHERINE A szakácsokat jól fizetik. A nagy szállodákban mindig férfi a főszakács. Te is olvashattál róla.

EDDIE Ezt mondom én is.

Catherine és Rodolpho tovább táncol

CATHERINE Ebben egyetértünk.

EDDIE (*Beatrice-hoz*) Szerencsés fickó ez a Rodolpho, én mondom neked. (*Rövid szünet. Másfelé néz, majd ismét Beatrice-ra*) Nem is való neki a dokk. (*Abbahagyják a táncot, Rodolpho megállítja a gramofont*) Az csak olyannak való, mint én – én nem tudok sem főzni, sem énekelni, nem tudok ruhát szabni, azért kell nekem a dokkokban dolgoznom. Mert ha én is tudnék főzni, ha tudnék énekelni, ha tudnék szabni,

én se lennék dokkmunkás. *(Közben gépiesen összecsavarja az újságot. Mindnyájan Eddie-t nézik, és ő maga is tudja, hogy túloz azzal, amit mond)* Biztosan másutt lennék. Valamelyik divatáruüzletben. *(Az összetekert újságot meghajlítja, és hirtelen kettőbe tépi. Azután felpattan, felhúzza a derekán a nadrágját, és odamegy Marcóhoz)* Mit szólsz hozzá, Marco – ne menjünk el a bokszmeccsre szombat este? Biztosan még soha nem láttál bokszmeccset.

MARCO *(zavartan)* Csak moziban.

EDDIE *(Rodolphóhoz lép)* A vendégeim lesztek. Mit szólsz hozzá, te kis viking? Jössz te is velünk? Majd megveszem a jegyeket.

RODOLPHO Szívesen elmegyek.

CATHERINE *(Eddie-hez lép; bár nyugtalan, de azért boldogság érzik a mozdulataim)* Főztek kávé?

EDDIE Jó lesz, csak főzzél! Főzd jó erőse. *(Catherine zavartan mosolyog, majd kimegy a konyhába. Eddie-n mintha valami furcsa mámor venne erőt, öklét tenyerébe dörzsöli. Odalép Marcóhoz)* Az az igazi bokszolás, amit itt nálunk láthatsz. Szoktál bokszolni?

MARCO Nem én, soha.

EDDIE *(Rodolphóhoz)* De fogadok, hogy te igen, mi?

RODOLPHO Én sem.

EDDIE Na, gyere, megtanítlak.

BEATRICE Miért tanulja meg?

EDDIE Sohase lehet tudni manapság, valaki esetleg a tyúkszemére lép. Gyere, Rodolpho, megmutatok néhányfogást. *(Megáll az asztal mellett)*

BEATRICE Menj csak, Rodolpho. Eddie jó bokszoló, meg tud tanítani.

RODOLPHO *(zavartan)* Nem tudom, hogyan. . . *(Odalép Eddie-hez)*

EDDIE Emeld fel a kezedet. Így, látod? Nagyon jó. A bal kezedet emeld fel, mert bal kézzel kell kezdeni. Figyelj rám, így. *(Bal kezét gyengéden Rodolpho arcához emeli)* Látod? Most leszerelsz, amikor feléd ütök. . . *(Rodolpho kivédi Eddie bal kezét)* Kitűnő! *(Rodolpho nevet)* Most te támadj. Kezdjük újra.

RODOLPHO Nem akarlak megütni, Eddie.

EDDIE Engem ne sajnálj, kezdjük. Támadj, és én megmutatom, hogyan kell kivédeni. *(Rodolpho felé üt és nevet. Nevetnek a többiek is)* Jól van. Még egyszer. Ide az állkapcsomra. *(Rodolpho nagyobb biztonsággal üt)* Nagyon jól

BEATRICE (*Marcóhoz*) Nagyon jól csinálja!

Eddie Rodolpho elől a színpad hátsó része felé húzódik

EDDIE Jól csinálja. Csak így tovább, fiam, adj több erőt bele. Nem tehetsz kárt bennem. (*Rodolpho komolyabban öklöz Eddie állkapcsa felé és megbokszolja*) Azt a mindenedet! (*Catherine jön be a konyhából, és nézi őket*) Most én támadok, és te véd ki az ütésemet. Kezdjük!
CATHERINE (*nyugtalanság érzik a hangjában*) Mit csinálnak ezek?

Eddie és Rodolpho folytatják a bokszolást

BEATRICE (*úgy érzi, hogy ami történik, jópajtáság jele*) Eddie bokszolni tanítja, és Rodolpho igen jó tanítványnak látszik.

EDDIE Óriási ez a gyerek! Nézzétek! (*Rodolpho egyik ütése célba talál*) Csak így tovább! Most vigyázz, én jövök, te viking! (*Baljával leplezi a támadást, és jobbajával üt. Rodolpho megtántorodik. Marco felkel*)

CATHERINE (*odaszalad Rodolphóhoz*) Eddie!

EDDIE Mi az? Nem történt semmi baja. Nagyon megütöttelek, kölyök? (*Keze fejével a száját törli*)

RODOLPHO Nem, dehogyis. Nem ütött meg nagyon. (*Eddie-hez, a szemé felcsillan, mosolyog*) Csak váratlanul ért.

BEATRICE (*visszahúzza Eddie-t a hintaszékbe*) Ebből elég is lesz, Eddie. De jól csinálta, mi?

EDDIE Jól. (*Összedörzsöli az öklét*) Kiváló bokszoló lehet belőle, Marco. Majd megtanítom.

Marco bólint, de nem nagy meggyőződéssel

RODOLPHO Gyere, Catherine, táncoljunk tovább. (*Kézen fogja: odamennek a gramofonhoz és elindítják. A gramofon újra a „Paptárbabá”-t játssza*)

Rodolpho átkarolja Catherine-t. Táncolnak. Eddie gondolataiba merülve ül székében. Marco egy széket húz maga elé, Eddie-vel szemközt, és azt nézi. Beatrice és Eddie figyel, mit csinál

MARCO Fel tudod emelni ezt a széket?

EDDIE Hogyan gondolod?

MARCO Így. *(Féltérdre ereszkedik, fél kezét hátrateszi, a másikkal megfogja a szék egyik lábát, de nem emeli fel)*

EDDIE Persze hogy fel. *(Odamegy a székekhez, letérdel, megfogja a szék lábát, néhány centiméternyi magasságra felemeli a széket, de az megbillen a padló felé)* Hú! De nehezen megy, nem is hittem volna. *(Újra megkísérli, de most sem sikerül)* Szögben van, azért. Mi?

MARCO Ide figyelj. *(Letérdel, megfogja a szék lábát, és nagy erőfeszítéssel mind magasabbra és magasabbra emeli, végül kinyomja. Rodolpho és Catherine abbahagyja a táncot. Közben Marco a széket már a feje fölé emeli)*

Marco most szemtől szembe áll Eddie-vel. A fizikai erőfeszítés hatására tekintete merevvé lesz, állkapcsa előreugrik, és nyaka megfeszül. A széket mint valami fegyvert tartja Eddie feje felett – közben figyelmeztető tekintete átalakul diadalmas mosolygássá. Eddie vigyora lassan eltűnik; szinte hipnotizáltnak néz farkasszemet Marcóval

FÜGGÖNY

II. FELVONÁS

Alfieri alakja világosodik meg. Íróasztalánál ül

ALFIERI December huszonharmadikán kirakodás közben kicsúszott a hálóból egy láda skót whisky – ahogy már az ilyesmi könnyen megtörténik, és meg is történt december huszonharmadikán a negyvenes számú dokkban. Hó nem esett, de hideg nap volt. Eddie felesége bevásárolni ment. Marco dolgozott, de a fiatal Rodolphónak nem volt munkája aznap. Catherine később elmesélte, hogy ezen a napon maradtak először kettesben odahaza.

Catherine alakja világosodik meg a lakásban. Rodolpho figyeli, amint egy szabásminta kivágott darabjait rakja szét az asztalra terített rubaanyagon

CATHERINE Éhes vagy?

RODOLPHO De nem ennivalóra! *(Szűnet)* Majdnem háromszáz dollárom van. Catherine?

CATHERINE Hallom.

RODOLPHO Nincs kedved beszélni róla?

CATHERINE Miért ne? Szívesen beszélek róla.

RODOLPHO Mi bánt téged, Catherine?

CATHERINE Szeretnék kérdezni tőled valamit. Lehet?

RODOLPHO Akármit kérdezel, itt a felelet a szememben, Catherine. De újabban sose nézel a szemembe. Titkolsz valamit. *(Catherine ránéz Rodolphóra, de tartózkodó a tekintete)* Mit akarsz kérdezni?

CATHERINE Tegyük fel, hogy Olaszországban szeretnék élni. . .

RODOLPHO *(nem érti, de azért mosolyogva mondja)* Feleségül akarsz menni valami gazdag emberhez?

CATHERINE Nem, hanem hogy ott éljünk – te meg én.

RODOLPHO *(mosolygása eltűnik)* Mikor?

CATHERINE Amint megesküszünk.

RODOLPHO *(meglepődéssel)* Olasz állampolgár akarsz lenni?

CATHERINE Nem, de azért élhetnénk Olaszországban; azért én még nem leszek olasz. Olaszországban is élnek amerikaiak.

RODOLPHO Végleg?

CATHERINE Igen. Végleg.

RODOLPHO (*a hintaszékhez megy*) Ne bolondozz.

CATHERINE Komolyan mondom.

RODOLPHO Hogy jutott az eszedbe?

CATHERINE Annyit meséltél róla, hogy Olaszország milyen szép, a hegyek, a tenger, és minden. . .

RODOLPHO Ugratsz.

CATHERINE Komolyan mondom.

RODOLPHO (*lassan közelebb megy hozzá*) Catherine, ha hazavinnélek, pénz, üzlet, minden nélkül, hívatnák a papot meg a doktort, és azt mondanák: Rodolpho megőrült.

CATHERINE Tudom, és mégis azt hiszem, hogy Olaszországban boldogabbak lennének.

RODOLPHO Boldogabbak! De mit ennél? A szép kilátással nem lehet jóllakni!

CATHERINE Énekes lehetnél Rómában, vagy. . .

RODOLPHO Rómában! Róma tele van énekesekkel.

CATHERINE Én is dolgozhatnék.

RODOLPHO Hol?

CATHERINE Istenem, valami munka csak akad ott is.

RODOLPHO Ott nincs munka. Semmi, az égvilágon semmi. Magad sem tudod, mit beszélsz! Elvigyelek egy gazdag országból egy szegény országba, hogy szenvedj? Tudod te, mit beszélsz? (*Catherine keresi a szavakat*) Akasztani való bitang lennék, ha ellopnám a te szép arcodat. Két év alatt öreg és éhes arc lenne belőle. Ha sírnak a bátyám gyerekei, az anyjuk beledob egy fazék vízbe egy darab csontot, megfőzi és azt adja nekik. Nem hiszed talán, hogy így van?

CATHERINE (*csendesesen*) Félek Eddie-től.

Rövid szünet

RODOLPHO (*egy lépéssel még közelebb megy hozzá*) Nem lankánk itt tovább. Mihelyt megkapom az állampolgárságot, bárhol vállalhatok munkát, többet keresek, és lakást bérlünk, Catherine. Ha nem félnék, hogy letartóztatnak, de sokra vihetném máris!

CATHERINE (*megkeményedik*) Kérdezek tőled valamit. Mondd meg nekem, Rodolpho – elvonná-e akkor is, ha a dolgok úgy fordulnának, hogy Olaszországban kell élnünk? Feltéve, mondom, ha a dolgok úgy fordulnának.

RODOLPHO Ezt te kérded, vagy ő kérdezi?

CATHERINE Szeretném tudni, Rodolpho. Komolyan mondom.

RODOLPHO Hogy Olaszországba menjünk minden nélkül?

CATHERINE Úgy.

RODOLPHO Nem. (*Catherine tágra nyílt tekintettel néz rá*) Nem.

CATHERINE Szóval nem.

RODOLPHO Nem: én úgy nem veszek feleségül, hogy Olaszországban éljünk. Azt akarom, hogy a feleségem légy, és meg akarom szerezni az állampolgárságot. Mondd meg ezt neki, vagy én mondom meg. Igen. (*Haragosan járkal fel és alá*) Mondd meg neki azt is, de ezt neked is mondom, hogy én nem vagyok koldus, te pedig nem vagy ló, nem vagy ajándék, nem vagy alamizna a szegény bevándorlónak.

CATHERINE Azért nem kell mindjárt megharagudnod!

RODOLPHO De igenis, haragszom. (*Odalép Catherine-bez*) Azt hiszed, hogy annyira kétségbeesett ember vagyok? A bátyám kétségbeesett ember, de én nem. Gondolod, hogy a hátamra vennék púpnak egy nőt, akit nem szeretek, csak azért, hogy amerikai legyek? Olyan csodás dolog amerikainak lenni? Azt hiszed, nálunk Olaszországban nincsenek magas épületek? Villanyvilágítás? Széles utcák? Nincsenek autók? Nálunk csak munka nincs. Azért akarok amerikai lenni, hogy dolgozhassak. Itt csak ez az egy csodás dolog van – a munka! Hogyan bánthatsz meg ennyire, Catherine?

CATHERINE Nem úgy értettem, hogy...

RODOLPHO A szívem szakad meg, ha rád nézek. Miért félsz annyira tőle?

CATHERINE (*kicsi híja, hogy sírva nem fakad*) Nem tudom!

RODOLPHO Megbízol bennem, Catherine? Mondd!

CATHERINE Ez csak azért van, mert én... Ő jó volt hozzám, Rodolpho. Te nem ismered Eddie-t; ember hozzám jobb, kedvesebb nem lehetett volna. Néha ugrat, de azt nem kell komolyan venni. Ezt tudom én is. Annyira bántana, ha megszorítanám. Mindig arról álmodtam, hogy ha férjhez megyek, milyen boldog lesz majd az

esküvőmon, milyen józúeket nevet; helyett most dühöng, és nem lehet vele bírni... (*Sírva fakad*) Mondd neki, hogy Olaszországban fogunk élni – mondj neki, akkor talán kicsit majd kezd bízni benned. Én úgy szeretném, ha boldog lenne. Hidd el, Rodolpho, szeretem Eddie-t – és ezt nem tudom elviselni!

RODOLPHO Ó, Catherine, kicsi leánykám!

CATHERINE Szeretlek, Rodolpho, szeretlek!

RODOLPHO Akkor mitől félsz? Hogy megver?

CATHERINE Kérlek, ne neved ki. Itt élek náluk, amióta az eszemet tudom... Mindennap láttam, amint reggel elment, este meg hazajött. Azt hiszed, olyan könnyű sarkon fordulni, és azt mondani egy embernek, hogy ezután nem számít semmit se?

RODOLPHO Tudom, de...

CATHERINE Nem tudod, senki sem tudja! Már nem vagyok bébi, sokkal többet tudok, mint az emberek hiszik rólam. Beatrice azt mondja, legyek nő, de...

RODOLPHO Értelek.

CATHERINE De hát ő akkor miért nem nő? Ha én asszony lennék, tudnám, hogyan tegyek boldoggá egy férfit, ahelyett, hogy folyton veszekedjek vele. Még a harmadik utcában se jár, de én már megérezem, ha rosszkedvű, és az az egyetlen kívánsága, hogy valakivel kibeszélgethesse magát... Meg tudom mondani, mikor éhes, mikor szeretne egy pohár sört vagy akármit, mielőtt a száját kinyitná. Tudom, mikor fájlalja a lábát, egyszerűen *ismerem*, és most egyszerre forduljak sarkon, és bánjak vele úgy, mint valami idegennel? Nem tudom megérteni, miért kellene ezt tennem, erről van szó.

RODOLPHO Catherine! Ha a markomban tartok egy kismadarat, az a kismadár felnő, és el akar repülni. És ha én nem akarom kiengedni a kezemből, mert annyira szeretem, helyesen teszem, amit teszek? Én nem mondom, hogy gyűlöld meg, de akárhogy is, innen el kell menned. Érted, Catherine?

CATHERINE (*halkan*) Szoríts magadhoz.

RODOLPHO (*átkarolja*) Drága kislányom.

CATHERINE Taníts engem. (*Sír*) Én nem tudok semmit, taníts engem, Rodolpho, szoríts magadhoz.

RODOLPHO Magunk vagyunk. Gyere be velem. Gyere. (*Rodolpho a hálószoba felé vezeti Catherine-t*) Ne sírj már!

A fény az utcára vetődik. Eddie jön. Járása bizonytalan; ittas. Felmegy a lépcsőn. Bemegy a lakásba, szétnéz, kivesz a zsebéből egy üveget, és leteszi az asztalra. Azután egy másik üveget a másik zsebéből és egy harmadikat a belső zsebéből. Látja a szabásmintát és a ruhaanyagot az asztalon, odalép és megpiszkálja, majd megindul a szőnpad hátsó része felé

EDDIE Beatrice, hol vagy? (*Odamegy a nyitott konyhaajtóhoz, és benéz rajta*) Beatrice! Beatrice!

Catherine jön a hálószobából. Eddie mereven néz rá, közben a lány a ruháját igazgatja

CATHERINE Korán jöttél haza.

EDDIE Karácsony van... hamarabb végeztünk. (*Rámutat a szabásmintára*) Rodolpho ruhát szab neked?

CATHERINE Nem, én szabok magamnak blúzt.

Rodolpho jelenik meg a hálószoba ajtajában. Amikor Eddie meglátja, karja a meglepetéstől alig észrevehetően megrándul, Rodolpho ingerülten biccent

RODOLPHO Beatrice elment, hogy ajándékot vegyen az édesanyjának.

Szünet

EDDIE Szedd a cókmókodat, és takarodj innen. Azonnal! (*Catherine nyomban megfordul, és elindul a hálószoba felé. Eddie megfogja a kezét*) Hová mégy?

CATHERINE (*reszket a rémülettől*) Azt hiszem, el kell innen mennem, Eddie.

EDDIE Nem, te itt maradsz. Ő megy el.

CATHERINE Azt hiszem, nem maradhatok itt tovább. (*Kiszabadítja a karját és megy vissza a hálószobába*) Sajnálom, Eddie. (*Látja, hogy Eddie*

könnyezik) Azért ne sírj. Itt maradok a közelben: eljövök majd hozzátk. De nem maradhatok itt tovább. Te is tudod, hogy ez lehetetlen. *(Eddie iránt érzett szánalma és szeretete sírásra készíteti, elveszti önuralmát)* Tudod, hogy nem tehetem! Tudod! *(Odalép Eddie-hez)* Kívánj nekem jó szerencsét. *(Könyörgő tekintettel ragadja meg a kezét)* Ó, Eddie, ne légy ilyen!

EDDIE Nem mégy sehova.

CATHERINE Eddie, én már nem vagyok bébi! Te...

Eddie utána nyúl, és magához húzza. Catherine ki akarja szabadítani magát, mire Eddie szájon csókolja

RODOLPHO Engedd el! *(Eddie karját húzza)* Hagyd abba, ha mondom! Légy rá tekintettel!

EDDIE *(miután Rodolphót megperdíti a tengelye körül)* Akarsz valamit?

RODOLPHO Akarok. Catherine a feleségem lesz. Csak ezt akarom. A feleségem!

EDDIE És te mi leszel?

RODOLPHO Majd megmutatom neked!

CATHERINE Várj meg odakinn. Ne vitázz velem!

EDDIE No gyere, mutasd meg! Mutasd meg!

RODOLPHO *(szeme a dübötől könnybe lábad)* Ne beszélj így velem!

Rodolpho rátámad, de Eddie lefogja a karját, nevet, majd hirtelen megcsókolja

CATHERINE Eddie! Engedd, el, hallod?! Megöllek. Engedd el!

Catherine tíz körömmel nekiesik Eddie arcának, mire Eddie elereszti Rodolphót. Eddie ott áll, könnyek peregnek le az arcán, és gúnyosan nevet Rodolphóra. Catherine rémülten néz rá. Rodolpho megmerevedik. Olyanok most, mint amikor két állat egymásnak esik, azután szétválnak, és mindegyik várja, mit kezd a másik

EDDIE *(Catherine-hez)* Látod? *(Rodolphóhoz)* Holnapig békén maradhatsz, kölyök. De ki innen. Egyedül. Hallod, mit mondom? Egyedül.

CATHERINE Én is megyek, Eddie. *(Rodolpho felé indul)*

EDDIE *(fejével Rodolphóra mutat)* De nem vele. *(Catherine ijedten megáll. Eddie leül, még libeg az izgalomtól, Catherine és Rodolpho tehetetlenül nézi, amint az asztalon át feléjük hajlik)* Ne ingerelj, Catherine! Te pedig vigyázz magadra, tengeralattjáró. Jog szerint vissza kellene dobni téged a vízbe. De én megsajnálalak. *(Bizonytalan lépésekkel megy az ajtó felé, szemét állandóan Rodolphón tartja)* Most pedig takarodj innen, és a közelébe ne merj többet jönni, mert lábbal előre visznek ki innen. *(Kimegy a lakásból)*

A szoba elsötétedik, és a fény Alfieri alakjára vetődik

ALFIERI A következő alkalommal december huszonhetedikén beszéltem vele. Rendszerint jóval hat óra előtt haza szoktam menni. Aznap azonban megálltam itt az irodám ablakánál, és néztem ki az öbölre. Amint belépett az ajtón, nyomban tudtam, miért maradtam. Mindezt úgy mondom el, mintha csak álom lett volna... hát olyan is volt. Úgy éreztem magam, mint a gombostűre szúrt bogár. Mintha elszállt volna belőlem minden erő. *(Eddie jön, leveszi a sapkáját, leül a székre, és elgondolkozva néz ki az ablakon)* Inkább csak néztem a szemébe, nemigen hallgattam oda, mit mond, és valóban, alig emlékszem már, miről beszélünk. De soha nem fogom elfelejteni, milyen sötét lett egyszerre a szobában, amikor rám nézett. Olyan volt a szeme, mint két alagút. Minduntalan arra gondoltam, hogy a rendőrségnek kellene szólni, de semmi nem történt. Valójában semmi nem történt. *(Félbeszakítja szavait, és az íróasztalára néz. Azután Eddie-re)* Más szóval: nem akar elköltözni.

EDDIE Feleségem azt mondja, hogy bérel nekik egy szobát az emeleten. Odafent egy idős hölgynek van kiadó szobája.

ALFIERI És mit mond Marco?

EDDIE Csak ül a székén. Marco nem sokat beszél.

ALFIERI Gondolom, nem mondták el neki, mi történt?

EDDIE Nem tudom. Marco alig beszél.

ALFIERI Mit szól a felesége?

EDDIE *(nem szívesen folytatja ezt a beszélgetést)* Nálunk nemigen beszél senki se. Miért érdeklí ez önt?

ALFIERI De hiszen semmit nem bizonyított rá. Azt veszem ki a szavából: nem volt elég erős, hogy kitörjön a maga szorításából.

EDDIE Én csak azt tudom róla mondani – hogy nem normális. Akinek ellenére van a dolog, az ki is tud törni ilyenkor. Ha egy egeret, egy apró egeret fog meg az ember és a kezében tartja, az is keményen küzd az életéért. De ez a fickó alig védte magát. Én mondom, Mr. Alfieri, hogy nem normális.

ALFIERI Miért tette veled ezt, Eddie?

EDDIE Hogy megmutassam Catherine-nek, ki ez a Rodolpho. Hadd lássa egyszer s mindenkorra. Szegény anyja megfordulna a sírjában! *(Készülődik, mint aki már majdnem elszánta magát)* Mit tegyek most? Mondja meg nekem, mit tegyek?

ALFIERI Catherine határozottan kijelentette, hogy feleségül megy hozzá?

EDDIE Igen, ezt mondta.

Rövid szünet

ALFIERI Ez az utolsó figyelmeztetésem, Eddie. Hogy hallgat-e rá vagy sem, az a maga dolga. Erkölcsileg és a törvény szerint magának itt nincsenek jogai, és nem tarthatja őt vissza. Catherine teljes joggal rendelkezik a sorsa felől.

EDDIE *(dühösen)* Nem hallotta, hogy mit mondtam?

ALFIERI *(hangja megkeményedik)* Hallottam és feleltem is rá. De most már nyomatékosan figyelmeztetem is – a törvény maga a természet. A törvény csak szavakba foglalja azt, ami jogos és igazságos. Ha egy törvény hibás, az csak azért van, mert természetellenes; a jelen esetben azonban egyezik azzal, ami természetes, és a folyóba az fullad bele, aki a sodrásának útját akarja állni. Hagyja, hogy Catherine menjen az útjára, és kívánjon neki sok boldogságot. *(Egy telefonfülke körvonalai tűnnek fel a színpad másik végében, halványkék színpadon. Eddie feláll, összeszorított fogakkal)* Előbb vagy utóbb mindenképpen elvitte volna valaki. *(Eddie menni készül. Alfieri felkel, szívében új nyugtalan-sággal)* Nem marad egyetlen barátja sem az egész világon, Eddie! Még azok is szembefordulnak majd magával, akik megértik, akik

ugyanazt érzik, mint maga. *(Eddie elindul)* Verje ki a fejéből, Eddie! *(Nézi, amint eltűnik a sötétben, és kétségbeesetten szólítja még)*

Eddie elmegy. A telefonfülke megvilágosodik, mialatt Alfieri alakja beleolvad a sötét háttérbe. Eddie jelenik meg a telefonfülke mellett, be is lép

EDDIE Kérem a Bevándorlási Hivatal számát. Köszönöm. *(Tárcsáz)* Jelenteni akarok valamit. Illegális bevándorlók. Ketten. Igen. Brooklyn, Saxon Street negyvenegy. Igen. Földszint. Mi? *(Ezt már nebezében mondja)* A szomszédjukban lakom. Csak ennyit akartam mondani. Mi?

Nyilvánvalóan további kérdéseket intéztek hozzá, ő azonban lassú mozdulattal helyére akasztja a kagylót. Mikor kilép a telefonfülkéből, Louis és Mike közlelednek az utcán

LOUIS Nem jössz kuglizni, Eddie?

EDDIE Nem, megyek haza.

LOUIS Hát csak jó képet vágni.

EDDIE Viszlát.

Tovább mennek; Eddie nézi, amint eltűnnek szem elől. Szétnéz, majd bemegy a házba. A lakás kivilágosodik. Beatrice a díszeket szerdi le a karácsonyfáról, és dobozba rakja

EDDIE Senki sincs itthon? *(Beatrice nem válaszol)* Azt kérdeztem, senki sincs itthon?

BEATRICE *(felnéz rá; unja már az egészet, és bár titkolja, de fél tőle)*

Úgy határozta, hogy költözzenek fel Mrs. Donderóhoz az emeletre.

EDDIE Már fel is költöztek?

BEATRICE Fel.

EDDIE Hol van Catherine? Ő is felment?

BEATRICE Ágyhuzatot vitt fel nekik.

EDDIE Ő nem költözik hozzájuk?

BEATRICE Nézd, én már betege vagyok ennek a dolognak, és bele is fáradtam. Betege vagyok, és belefáradtam!

EDDIE Rendben van. Ne vedd úgy a szívedre.

BEATRICE Nem akarok erről többet hallani. Egy szót sem, értsd meg. Semmit!

EDDIE Miért izgatod magad? Hát ki hozta ide őket?

BEATRICE Rendben van, bocsáss meg. Bár meghaltam volna, mielőtt betették a lábukat hozzánk. Inkább lennék már régen a temetőben.

EDDIE Ugyan már, miért halnál meg. Inkább gondolj arra, hogy ki hozta ide őket. (*Nyugtalanul járkal a szobában*) Utóvégre bizonyos jogaim nekem is vannak. (*Tovább járkal, és szeretné elfeledtetni magával, hogy Beatrice mennyire helyteleníti a viselkedését*) Ez az én házam és nem az övéké.

BEATRICE Mit akarsz tőlem? Elhurcolkodtak. Mit akarsz még?

EDDIE Azt akarom, hogy megbecsüljenek.

BEATRICE Most, hogy elhurcolkodtak, mit akarsz még? Te vagy a ház ura, megbecsül mindenki.

EDDIE (*tovább járkal és az ajkát harapdálja*) Beatrice, nem szeretem, ha így beszélsz velem.

BEATRICE Csak azt akarom értésedre adni, hogy megtettem, amit kívántál!

EDDIE Nem szeretem! Sem azt, ahogyan beszélsz velem, sem ahogyan nézel rám. Ez az én házam. Catherine az unokahúgom, és én felelős vagyok érte.

BEATRICE Szóval ezért tetted ezt vele?

EDDIE Mit tettem vele?

BEATRICE Amit tettél vele, Catherine szeme láttára. Tudod te, hogy miről beszélek. Azóta is reszket szegény, aludni sem tud. Ezt nevezted te úgy, hogy felelős vagy érte?

EDDIE (*csendesesen*) Az a fickó nem normális, Beatrice. (*Beatrice hallgat*) Hallod, amit mondtam?

BEATRICE Nézd, én végeztem az egész ügygel. Erről van szó. (*Folytatja a félbehagyott munkát*)

EDDIE (*segít neki a karácsonyfadíszeket elrakni*) Egyszer ezt véglegesen tisztáznunk kellene, Beatrice.

BEATRICE Velem semmit nem kell tisztáznod, mindent elintéztünk. Marad minden a régiben, mintha mi sem történt volna.

EDDIE Én azt akarom, hogy megbecsüljenek, Beatrice. Tudod te jól, miről beszélek.

BEATRICE Mit akarsz?

Szünet

EDDIE *(elhatározása megszilárdul)* Azt teszem az ágyban, ami nekem tetszik, és ami nem tetszik, azt nem teszem. Én nem akarom, hogy...

BEATRICE Mikor beszéltem én erről?

EDDIE Igenis beszéltem, nem vagyok süket. De én erről a tárgyról nem óhajtok többet beszélni, Beatrice. Azt teszem, ami nekem tetszik, és ami nem tetszik, azt nem teszem.

BEATRICE Rendben van.

Szünet

EDDIE Te más szoktál lenni, Beatrice. Valamikor más voltál hozzám.

BEATRICE Én nem vagyok más.

EDDIE Azelőtt nem estél nekem mindenért. De egy éve, vagy két éve soha nem tudom, mit vágsz a fejemhez, mihelyt belépek a házba. Mintha céllövöldébe mennék, és én lennék a galamb, amire lőnek.

BEATRICE Jó, jó.

EDDIE Ne mondd nekem, hogy jó, jó. Én csak az igazat mondom. A feleség állítólag hinni szokott a férjének. Ha én azt mondom, hogy az a fickó nem normális, te ne mondd nekem, hogy normális.

BEATRICE De honnan tudod?

EDDIE Mert tudom. Nem az ujjamból szoptam. Az első perctől kezdve idegesített, amint megpillantottam. És abban sem adok neked igazat, hogy nem akarom, hogy Catherine-t bárki is elvegye feleségül. Halálra dolgoztam magamat, hogy kifizethessem a tandíját, amikor gyorsírni tanult, csak hogy jobb környezetbe kerüljön. Miért tettem volna mindezt, ha nem akarnám, hogy férjhez menjen? Néha úgy beszélek, hogy már magam is azt hiszem, megbolondultam.

BEATRICE De Katie szereti azt a fiút.

EDDIE Beatrice, Catherine még bébi: hogyan tudhatná, hogy kit szeret?

BEATRICE Ha bébinek tartod, nem lett volna szabad elengedned hazulról. Ezt százszor elmondtam neked.

Szünet

EDDIE Rendben van. Akkor menjen el hazulról.

BEATRICE Most már ő nem akar. Ezzel elkéstél, Eddie.

Szünet

EDDIE Tegyük fel, ha azt mondtam volna neki, hogy menjen. Tegyük fel, hogy én...

BEATRICE A jövő héten megesküsznek, Eddie.

EDDIE (*Beatrice-ra néz*) Ezt Catherine-től tudod?

BEATRICE Eddie, én a te helyedben odamennék hozzá, és sok boldogságot kívánnék neki. Talán most, hogy mindent megtudtál, másként látod te is.

EDDIE Miért sietnek annyira, hogy már a jövő héten?

BEATRICE Catherine aggódik, hogy Rodolpho esetleg bajba kerül. Így most már folyamodhat az állampolgárságért. És Catherine szereti, Eddie. (*Eddie felkel, és nyugtalanul járkal ismét fel és alá a szobában*) Miért nem szólsz hozzá egy jó szót? Hidd el, Katie szeretne jó barátságban maradni veled. (*Eddie megáll, és a földre néz*) Arra gondoltam, mondd neki, hogy elmegy az esküvőjére.

EDDIE Ezt Catherine kérte tőled?

BEATRICE Tudom, hogy örülne neki. Szeretnék meghívni néhány embert ide az esküvője napján. Hogy elbúcsúztassuk. Mit szólsz hozzá? Elég baja lesz az életben, induljon legalább boldogan a házasságba. Mit szólnál hozzá? Mert az bizonyos, hogy szeret téged, Eddie. Én tudom. (*Eddie a szemét nyomkodja*) Miért sírsz? (*Odamegy hozzá, és arcát a kezébe veszi*) Menj... mért nem mégy, és mondd neki, hogy megbántad? (*Catherine jön lefelé a lépcsőn, lépései jól hallatszanak*) Már jön is. Fogj vele kezét.

EDDIE (*hirtelen elszánja magát és elindul*) Nem, nem tudok, nem tudok vele beszélni.

BEATRICE Eddie, gondold meg. Hadd legyen boldog esküvője!

EDDIE Én most elmegyek hazulról.

A színpad hátsó része felé indul a kabátjáért. Catherine belép, és a hálószoba felé megy

BEATRICE Katie? . . . Eddie, ne menj, várj egy percig. *(Szeretettel öleli meg Eddie-t)* Szólj neki te is, Katie. Szólj neki, bogaram.

EDDIE Jól van. Én. . . *(Elindul, de felesége visszatartja)*

BEATRICE Ne menj, Katie meg akar kérni. . . Gyere, Katie, kérd meg. Vendégeket is hívunk. Miért kell gyűlölködni? Na gyere!

CATHERINE Megesküszünk, Eddie. Ha van kedved eljönni az esküvőre, szombaton lesz.

Szünet

EDDIE Rendben van. Én csak a legjobbat akartam neked, Katie. Remélem, ezzel tisztában vagy.

CATHERINE Rendben van. *(Menni készül)*

EDDIE Catherine? *(Catherine feléje fordul)* Éppen most mondtam Beatrice-nak. . . ha el akarsz járni hazulról. . . most már belátom én is, hogy nagyon sokáig tartottalak itthon. De, látod, ez az első férfi, akivel összeakadtál. Arra gondoltam, hogy most állásba mégy, találkozol esetleg más fiatalemberekkel is, másképp látod a világot – ki tudja? Azért persze bármikor visszamehetsz hozzá, hiszen még gyerekek vagytok mind a ketten. Miért ez a sietség? Forgolódhatsz egy kicsit a világban, jobban felnősz közben, és néhány hónap múlva mindent másként látsz. Magad csodálkozol majd legjobban, hogy miért éppen ő kellett neked.

CATHERINE Nem, Eddie, mi már határoztunk.

EDDIE De még soha más fiatalembert nem ismertél, Katie! Hogyan határozhattad el magad?

CATHERINE Mert elhatároztam. Nekem nem kell más senki.

EDDIE Tegyük fel, hogy mégis bajba kerül.

CATHERINE Éppen ezért nem várunk tovább. Mihelyt megesküdünk, azonnal utánajár az állampolgárságának. Ezt én már elhatároz-

tam, Eddie, bocsáss meg. (*Beatrice-hoz*) Elvihetek még két párnahuzatot a másik két fiúnak?

BEATRICE Természetesen. Csak Mrs. Dondero el ne felejtse, hogy a miénk.

Catherine bemegy a hálószobába

EDDIE Más lakó is van odafönt?

BEATRICE Két fiatalember van velük: most érkeztek.

EDDIE Hogy érted, hogy most érkeztek?

BEATRICE Olaszországból. Lipari, a mészáros... Annak az unokaöccsei. Bariból jöttek, tegnap érkeztek. Én is csak most tudtam meg, amikor Marco és Rodolpho felhurcolkodtak az emeletre. (*Catherine jön, s indul a kijárat felé. Két párnahuzat van nála*) Egészen kellemes lesz. Akad mesélnivalójuk egymásnak.

EDDIE Catherine! (*Megáll a kijárat ajtó közelében. Szavait Beatrice-hoz intézi*) Nincs egy csepp eszetek sem? Közös lakást szereztetek nekik két tengeralattjáróval!

CATHERINE Miért?

EDDIE (*rémülten és haragosan*) Miért? Honnan tudjátok, nincsenek-e máris a nyomukban? Értük jönnek, és ott találják Marcót meg Rodolphót is! Azonnal költözzenek ki ebből a házból! —

BEATRICE De ők előbb vették ki a szobát...

EDDIE Mit tudjátok, milyen ellenségei vannak Lipariéknak? Akik esetleg a vesztüket akarják?

CATHERINE Hát akkor mit csináljunk?

EDDIE Annyi a közelben az üres szoba, amennyit akarsz. Nem költözhetnek át néhány utcával odább? Innen a házból okvetlen el kell menniük!

CATHERINE Esetleg majd holnap este...

EDDIE Nem holnap, még ma. Catherine, sohase szabad belekeveredned más család dolgaiba! Ezeket az embereket elkaphatják, és akkor Lipariék téged vagy engem okolnak majd, és az egész család nekünk esik. Ez nagyon bosszúálló család.

Kinn az utcán két férfi jelenik meg, a házba tartanak

CATHERINE Hogyan találjak lakást nekik ma este?

EDDIE Ne vitatkozz velem, hanem intézd el azonnal, hogy elmenjenek! Azt hiszed talán, hogy bolonddá akarlak tenni? Mi van veled; már azt sem hiszed talán, hogy a javadat akarom? Kértem én valaha is bármit saját magamnak? Azt hiszed, bennem nincs semmi érzés? Én soha nem mondtam neked semmit, csak ami a javadat szolgálta. Semmit! És most mégis úgy beszélsz velem, mintha az ellenséged lennék. Mintha én... *(Kopogtatnak az ajtón. Eddie a hang irányába fordítja a fejét. Mindnyájan mozdulatlanul állnak. Újabb kopogás. Eddie suttogva szól, és közben a szőnyeg hátsó részére mutat)* Menj fel a hátsó vaslépcsőn, és szöktesd ki őket a házból a kerítésen át.

Catherine mozdulatlanul áll, nem érti, miről van szó

ELSŐ TISZT *(a hallban)* Bevándorlási Hivatal! Nyissák ki az ajtót!

EDDIE Menj, menj! Siess! *(Catherine egy pillanatig dermedten áll)* Mit bámulsz rám?

ELSŐ TISZT Nyissák ki az ajtót!

EDDIE *(az ajtó felé megy)* Ki az?

ELSŐ TISZT Bevándorlási Hivatal. Nyissák ki az ajtót!

Eddie megfordul, és Beatrice-ra néz, aki leül. Azután Catherine-re, aki kétségbeesett zokogással rohan be a hálószobába. Újabb kopogtatás

EDDIE Rendben van. Nyugalom, nyugalom. *(Az ajtóhoz megy és kinyitja. A tiszt belép)* Mi baj?

ELSŐ TISZT Hol vannak?

A második tiszt beljebb megy a szobába, szétnéz, majd kimegy a konyhába

EDDIE Kik?

ELSŐ TISZT Ne vicceljünk, hol vannak? *(Besiet a hálószobába)*

EDDIE Kik? Nálunk nincs senki. *(Beatrice-ra néz, de az elfordítja a fejét.*

Harcias, dühös pózzal odalép Beatrice-hoz) Mi van veled?

Az első tiszt visszajön a hálószobából, és kiszól a konyhába

ELSŐ TISZT Dominick?

A második tiszt jön a konyhából

MÁSODIK TISZT Lehet, hogy nem ez a lakás.

ELSŐ TISZT Fenn még két emelet van. Én elől megyek fel, te menj a hátsó vaslépcsőn. Majd beeresztelek. Vigyázz a lépcsőn.

MÁSODIK TISZT Rendben van, Charley. (*Az első tiszt kimegy a lakás ajtaján, és szalad fel a lépcsőn*) Ez ugye a negyvenegyes szám?

EDDIE Az.

A második tiszt kimegy a konyhába. Eddie Beatrice felé fordul, aki ránéz, és látja rajta, hogy mennyire megrémült

BEATRICE (*a félelem szinte leveri a lábáról*) Jézusom, Eddie.

EDDIE Mi van veled?

BEATRICE (*tenyerét arcára szorítja*) Istenem, Istenem!

EDDIE Mi az, engem vádolsz?

BEATRICE (*végül is nem tőle, hanem hozzá menekül*) Istenem, mit tettél?

A lépcsőházból lépések zaja hallatszik. Látjuk, amint jön lefelé az első tiszt Marcóval, mögötte jön Rodolpho, Catherine és a két idegen bevándorló, végül a második tiszt. Beatrice az ajtóhoz siet

CATHERINE (*háttal jön lefelé, és az első tiszttel birkózik a lépcsőn*) Mit akar tőlük? Dolgoznak, ha tudni akarja. Albérlők odafenn, és a dokkokban dolgoznak.

BEATRICE (*az első tiszthez*) Mit akar tőlük, uram? Bántottak ezek valakit?

CATHERINE (*Rodolphóra mutat*) Ezek nem tengerelattjárók, ő Philadelphiában született.

ELSŐ TISZT Menjen az útból, kislány.

CATHERINE Hogy gondolja? Nem jöhet be egy házba csak úgy, és...

ELSŐ TISZT Rendben van, nyugalom. (*Rodolphóhoz*) Melyik utcában született Philadelphiában?

CATHERINE Hogy érti, hogy melyik utcában? Maga talán meg tudja mondani, hogy melyik utcában született?

ELSŐ TISZT Persze hogy meg. Négy utcányira innen, Union Street száztizenegy. Gyerünk, emberek.

CATHERINE (*el akarja lökni a tisztet Rodolphótól*) Nem, ezt nem tehetik. Menjenek innen!

ELSŐ TISZT Nézze, ifjú hölgy, ha rendben vannak a papírjaik, holnapra itthon lesznek. Ha meg illegálisan érkeztek, visszamennek oda, ahonnan jöttek. Ha akarja, fogadjon ügyvédet, de megmondhatom, hogy csak kidobja az ablakon a pénzt. Gyerünk velük a kocsihoz, Dom. (*Az emberekhez*) *Andiamo, andiamo, gyerünk.*

A többiek mennek, de Marco hátramarad

BEATRICE (*a lakás ajtajából*) Kit bántottak ezek az emberek? Az isten szerelmére, mit akarnak tőlük? Éhen halnak odaát, mit akarnak? Marco!

Marco hirtelen kiszakítja magát a többiek közül, berohan a szobába és Eddie elé áll. Beatrice és az első tiszt utána rohan, és látják, hogy Marco Eddie arcába köp. Catherine a hallban Rodolpho karjába veti magát. Eddie dühös kiáltással Marcóra akar támadni

EDDIE Ó, az édesanyád!...

Az első tiszt gyorsan kettőjük közé áll, és Eddie-t eltaszigálja Marcótól, aki vádló tekintettel néz rá

ELSŐ TISZT (*kettőjük között áll, közben Eddie-t eltolja Marcótól*) Hagyja ezt most!

EDDIE (*az első tiszt vállán át Marcóhoz*) Ezért még megöllek, te aljas bitang!

ELSŐ TISZT Hallja-e. (*Megrázza Eddie-t*) Maradjon, ahol van, ne jöjjön ki a házból. Ne nyúljon hozzá. Hallja? Ne jöjjön ki a házból, ember.

Egy pillanattig csend van. Az első tisztt megfordul, Marcóba karol, de mielőtt kimenne, fűrkésző tekintettel végigméri Eddie-t. Mialatt kimennek a hallból, Eddie kistör

EDDIE Ezt nem felejttem el, Marco! Hallod, amit mondok?

Az első tisztt és Marco lemegy a lépcsőn. Az utcán, a ház előtt, Louis, Mike és a többi szomszéd gyülekezik, köztük van Lipari, a mészáros is – kövér, heves vérű, középkorú férfi. Lipari odamegy a két idegen férfiböz, és megcsókolja őket. Jajveszékelő felesége is odamegy hozzájuk, és megcsókolja a kezüket. Eddie jön ki a házból, és kiabál Marco után. Beatrice igyekszik visszatartani

EDDIE Ez hát a köszönet? Ezért adtam oda a takarómat a saját ágyamból? Ezért még bocsánatot kérsz tőlem, Marco! Marco!

ELSŐ TISZT (*a ház ajtajában Marcóval*) Rendben van, gyerünk. A kocsizhoz, emberek. Arra egyenesen.

Rodolpho szinte karjába emeli a zokogó Catherine-t

CATHERINE Philadelphiában született! Mit akarnak tőle?

ELSŐ TISZT Menjen az útból, kislány. Gyerünk...

A második tisztt a két idegen férfit kíséri. Marco felhasználja az alkalmat, s még az első tisztt Catherine-nel van elfoglalva, hirtelen kiszabadítja magát, és visszafordulva Eddie-re mutat

MARCO Az ott! Őt vádolom!

Eddie félretolja Beatrice-t, és kiroban a lépcsőre

ELSŐ TISZT (*megragadja Marcót, és gyorsan hurcolja balra, az utca felé*) Gyerünk.

MARCO (*miközben viszik, hátramutat Eddie-re*) Az ott! Az ölte meg a gyerekeimet! Az lopta ki az ételt a gyerekeim szájából!

Marco elmegy. A tornácon állók Eddie felé fordulnak

EDDIE (*Liparihoz és feleségéhez*) Tisztára megőrült! A takarómat adtam oda nekik az ágyamból. Hat hónapig úgy tartottam őket, mint az édestestvéreimet!

Lipari, a mészáros, megfordul és karján feleségével elindul a színpad bal oldalán

EDDIE Lipari! (*Megy Lipari után*) Isten engem úgy segéljen, a házamba fogadtam őket, a takarómat adtam oda nekik az ágyamból!

Lipari és felesége elmegy. Eddie megfordul, átmegy a színpad jobb oldalára, ahol Louis-t és Mike-ot szólítja meg

EDDIE Louis! Louis!

Louis éppen csak hogy megfordul, azután elmegy a színpad jobb oldalán, Mike-kal együtt. A színpad előterében Catherine jön vissza üres tekintettel a kocsiól. Eddie még mindig Louis és Mike után kiabál

EDDIE Ezt vissza kell vonnia. Vissza kell vonnia, vagy megölöm! (*Az utcán át kimegy a színről, s egyre kiabál*)

A színpad rövid elsötétülése után egy börtön beszélő szobája világosodik meg. Marco széken ül, Alfieri, Catherine és Rodolpho áll

ALFIERI Várom, hogy mit mond, Marco.

RODOLPHO Marco soha nem bántott senkit.

ALFIERI Szabadlára tudom helyezettetni, míg az ügye tárgyalásra nem kerül. De nem teszem, értse meg. Csak ha ígéretet kapok magától. Maga becsületes ember, és én hiszek a szavában. Megígéri?

MARCO Nálunk, Olaszországban, már nem élne. Nem maradt volna életben még ennyi ideig sem.

ALFIERI Rendben van. Rodolpho, maga most velem jön.

RODOLPHO Nem! Kérem, uram. Marco – add a szavadat. Úgy szeretném, ha ott lennél az esküvőmön! Hogyan tartsuk meg az esküvőt,

ha te itt maradsz? Kérlek, hiszen úgysem fogod bántani! Tudom, hogy nem.

Marco hallgat

CATHERINE (*letérdel Marcótól balra*) Marco, nem érted? Nem tud szabadlábra helyeztetni, ha valami rosszat teszel. Vigye el az ördög Eddie-t. Senki többet szóba sem áll vele, még ha száz évig élne is. Mindenki tudja, hogy az arcába köptél; ez elég volt, nem gondolod? Tedd meg ezt nekem – szeretném, ha ott lennél az esküvőnkön. Feleséged van, és gyerekeid vannak, Marco. Dolgozhatsz, míg a tárgyalást kitűzik, ahelyett, hogy itt vesztegetnéd az időt.

MARCO (*Alferihez*) Nem lehet semmi reményem?

ALFIERI (*Marco háta mögött a másik oldalára kerül*) Nem, Marco. Viszsa kell mennie. A tárgyalás csak formaság.

MARCO És Rodolpho? Neki van reménye?

ALFIERI Ha Catherine hozzámegy feleségül, kérheti az amerikai állampolgárságot. Kérheti, ha a feleség amerikai születésű.

MARCO (*Rodolphóra néz*) Akkor mégis elértünk valamit. (*Tenyerét Rodolpho karjára teszi, Rodolpho a másik kezével betakarja*)

RODOLPHO Marco, add neki szavadat.

MARCO (*elbúzza a kezét*) Mire adjam a szavamat? Jól tudja, hogy az ilyen ígéret tisztességtelen.

ALFIERI Az nem lehet tisztességtelen dolog, ha valaki megígéri, hogy nem öl meg egy embert.

MARCO (*Alferire néz*) Azt mondja, hogy nem?

ALFIERI Azt mondom.

MARCO (*bólogat; erre eddig nem gondolt*) Mi történik az ilyen emberrel?

ALFIERI Semmi. Ha betartja a törvényt, békében élhet, és ezzel vége.

MARCO (*felkel és Alferi felé fordul*) A törvényt? Minden törvény nem lehet benne a könyvben.

ALFIERI Dehogynem. Más törvény nincs.

MARCO (*felgyűlemlik benne a harag*) Megalázta a testvéreimet. A véreimet. Megrabolta a gyermekeimet, megcsúfolta a munkámat. Én dolgozni jöttem ide, uram!

ALFIERI Tudom, Marco...

MARCO Erre nincs törvény? Mire való akkor a törvény?

ALFIERI Erre nincs.

MARCO (*a fejét rázza, újra leül*) Én nem értem a maguk országát.

ALFIERI Nos, mi a válasza? Öt vagy hat hétig még dolgozhat. Különben pedig itt ül. Hajlandó a szavát adni?

MARCO (*szemét lesüti. Szinte látszik rajta, hogy mennyire restelli*) Rendben van.

ALFIERI Egy ujjal sem nyúl hozzá. Ezt kell megígérnie.

Rövid szünet

MARCO És ha azt akarja, hogy kérjek tőle bocsánatot?

Marco másfelé bámul. Alfieri megfogja a kezét

ALFIERI Egyikünk sem Isten, Marco. Hallja? Csak Isten szolgáltatthat igazságot.

MARCO Rendben van.

ALFIERI (*bólint, de még kételyei vannak*) Jól van! Catherine, Rodolpho, menjünk.

Catherine megsókolja Rodolphót és Marcót, majd kezét csókol Alfierinek

CATHERINE Megyek Beatrice-ért, és a templomban találkozunk. (*Gyorsan elmegy*)

Marco felkel. Rodolpho hirtelen átöleli. Marco megveregeti a vállát, aztán Rodolpho is elmegy Catherine után. Marco egyedül marad Alfierivel

ALFIERI Csak Isten, Marco.

Marco megfordul és kimegy. Alfieri szintén távozik bizonyos hivatali komolysággal. A színen elsötétedik.

Ismét a lakás világosodik meg. Eddie van a színen, egyedül, lassan ringatja magát a hintaszékben. Csend. Most Beatrice jön a hálószoba felől. A legjobb ruháját viseli, fején kalap

BEATRICE (*félénken Eddie-bez lép*) Egy óra múlva visszajövök, Eddie. Rendben van?

EDDIE (*balkan, alig hallható hangon, mint aki teljesen kimerült*) Mi az? Magamban beszéltem?

BEATRICE Az isten szerelmére, Eddie, Catherine esküvője van ma.

EDDIE Nem hallottad, ahogy mit mondtam? Ha kimégy azon az ajtón az esküvőre, ide soha többet vissza nem jössz, Beatrice.

BEATRICE Miért? Mit akarsz tőlem?!

EDDIE Azt kívánom, hogy tiszteljenek. Ilyesmiről soha nem hallottál? Még te sem, a feleségem?

Catherine jön a hálószobából

CATHERINE Három óra elmúlt. Már ott is kellene lennünk, Beatrice. A pap nem vár.

BEATRICE Eddie... Catherine esküvője! Senki sem lesz ott a családból. A nővérem emlékéért engedd, hogy elmenjek. A nővérem helyett megyek.

EDDIE (*sértődötten*) Nézd, Beatrice, erről beszéltünk ma egész nap, és én megmondtam, amit mondani akartam. Jöjjön ide, és kérjen tőlem bocsánatot, különben senki ebből a házból nem megy el abba a templomba. Ha pedig ez fontosabb neked, mint én, hát csak menj. De vissza nem jössz. Vagy az én oldalamon állsz, vagy az övé. Erről van szó.

CATHERINE (*hirtelen*) Mit gondolsz, ki vagy te tulajdonképpen?

BEATRICE Ss!

CATHERINE Te nem mondatsz senkinek semmit! Nincs jogod hozzá! Senkinek! Míg csak élsz, senkinek!

BEATRICE Hallgass, Katie. (*Catherine-t megfordítja a tengelye körül*)

CATHERINE Te pedig velem jössz!

BEATRICE Nem mehetek, Katie, nem mehetek...

CATHERINE Hogy hallgathatsz rá? Erre a patkányra!

BEATRICE (*megrázza Catherine-t*) Ne beszélj így róla!

CATHERINE (*eltávolodik Beatrice-től*) Talán félsz tőle? Ez egy patkány! A csatornában van a helye!

BEATRICE Hagyd abba, kérlek!

CATHERINE (*sír*) Megharapja, aki alszik! Akkor jön, amikor senki sem látja, és megmérgezi a becsületes embereket. A szemétdombon a helye!

Eddie fel akarja emelni az asztalt, hogy Catherine-re borítsa

BEATRICE Hagyd, Eddie, hagyd, kérlek! (*Catherine-bez*) Akkor mindnyájunknak a szemétdombon van a helyünk. Neked is, nekem is. Ne mondj ilyet. Bármi történt is, mi tettük, és ezt ne felejtse el, Catherine. (*Odamegy Catherine-bez*) Most pedig menj az esküvődre, Katie, én idehaza maradok. Menj. Isten áldjon meg, Isten áldja meg a gyerekeidet.

Rodolpho jön

RODOLPHO Eddie?

EDDIE Ki mondta, hogy idejöhetsz? Takarodj innen azonnal!

RODOLPHO Marco jön, Eddie. (*Szünet. Beatrice rémülten felemeli a kezét*) A templomban imádkozik. Érted? (*Szünet. Rodolpho beljebb jön a szobába*) Catherine, azt hiszem, mi menjünk. Gyere.

CATHERINE Eddie, kérlek, menj el hazulról.

BEATRICE (*csendesen*) Eddie, menjünk el valahova. Gyere. Te meg én. (*Eddie nem mozdul*) Nem akarom, hogy itt légy, amikor jön. Hozom a kabátodat.

EDDIE Hova? Hova menjek? Ez az én lakásom.

BEATRICE (*sírva fakad*) Mi haszna lenne! Egészen megőrült; tudod, hogy van az ilyenkor, mi jó származhat ebből? Neked nincs semmi bajod Marcóval, te mindig szeretted Marcót!

EDDIE Nekem nincs semmi bajom Marcóval? Vele, aki patkánynak nevezett az egész szomszédság füle hallatára? Aki azt mondta, hogy megöltem a gyerekeit? Hol voltál te akkor, Beatrice?

RODOLPHO (*hirtelen odalép Eddie-bez*) Ez csak az én hibám, Eddie. Minden az én hibám. Szeretnék bocsánatot kérni érte. Hibás voltam, amikor nem kértem a beleegyezésedet. Hadd csókolom meg a kezedet.

Eddie keze után nyúl, de az elrántja tőle

BEATRICE Eddie, Rodolpho bocsánatot kér tőled.

RODOLPHO Én vagyok az oka minden bajnak, ami bennünket ért. De te is megsértettél. Lehet, hogy Isten megérti, miért tetted ezt velem. Lehet, hogy egyáltalában meg sem akartál sérteni. . .

BEATRICE Hallgasd meg, Eddie! Hallgasd meg, amit mond.

RODOLPHO Gondolom, az is lehet, hogy ha Marco itt lesz, ha azt mondjuk neki, hogy kibékültünk, és nincs semmi vita közöttünk, talán Marco akkor nem fog. . .

EDDIE Ide figyelj. . .

CATHERINE Ne vágd el mindennek az útját!

BEATRICE Mit akarsz? Mondd meg, Eddie, mit akarsz?

EDDIE A becsületemet akarom. Nem ez vette el a becsületemet, ez egy hitvány alak. Marco vette el a becsületemet. *(Rodolphóhoz fordul)* És ha akarod, menj, mondd meg neki, hogy vagy visszaadja a becsületemet az egész szomszédság előtt, vagy végeztünk. *(Megrántja a nadrágját)* Hol van? Gyerünk csak elébe.

BEATRICE Eddie, ide hallgass. . .

EDDIE Eleget hallottam. Gyerünk!

BEATRICE Neked csak a vér kell? Megcsókolta a kezedet!

EDDIE Kit érdekel, hogy ez mit csinál? *(Rodolphóhoz)* Gyerünk!

BEATRICE *(útját állja a lépcsőházba vezető ajtó felől)* De hát mit akarsz még, mi kell neked? Eddie, hallgass rám. Ki tudja visszaadni a becsületedet? Hallgass rám, én szeretlek, én beszélek hozzád, én szeretlek. Ha Marco megcsókolja a kezedet kinn a tornácon, ha letérdel előtted, mit adhat azzal neked? Nem az kell neked!

EDDIE Ne bosszants már!

BEATRICE Te egészen mást akarsz, Eddie, és ő sohasem lehet a tied.

CATHERINE *(megborzadva)* Bi!

EDDIE *(megdöbben és megborzadva összeszorítja az öklét)* Beatrice!

Marco jelenik meg odakint, és közeledik a lakás ajtajához

BEATRICE *(sírva, hangosan)* Az igazság nem lehet olyan rossz, mint a vér, Eddie! A szemedbe mondom az igazságot – örökre búcsúzz el tőle!

EDDIE (*gyötrődve kiáltja*) Azt hiszed rólam – hogy ilyen gondolatok valaha is megfordultak a fejemben? (*Fejét két ökle közé szorítja, mintha attól félne, hogy szétszakad*)

MARCO (*az ajtó előtt állva beszél a lakásba*) Eddie Carbone!

Eddie a hang irányába fordul. Egy pillanatig mindnyájan mereven és mozdulatlanul állnak. Emberek gyülekeznek a ház előtt

EDDIE (*vállalja a kibtvást*) Hallom, Marco! Eddie Carbone! Eddie Carbone! Eddie Carbone! (*Lemegy a lépcsőn, és kilép a lakásból. Rodolpho kirohan Eddie mellett, és odalép Marcohoz*)

RODOLPHO Marco, kérlek, ne tedd! Eddie, kérlek, neki gyerekei vannak! Egy családot ölsz meg!

BEATRICE Menj be a házba! Eddie, menj be a házba!

EDDIE (*szavait az összegyűltekhöz intézi*) Lehet, hogy bocsánatot akarsz kérni tőlem. Így van, Marco? Mit mondtál te itt, a szomszédság füle hallatára? (*Mind nagyobb dübre gerjed. Apró nevetések törnek ki belőle, szeme vérben forog, s furcsa önelégültséggel ropogtatja ujjait*) Marco jól tudja, hogy nincs igaza. Tehet ilyet valaki egy emberrel? Velem, aki fedelet adtam a fejük fölé és ételt a szájukba? Úgy, ahogyan a Bibliában van. Idegeneknek, akiket akkor láttam először életemben! Kibújnak a víz alól, és rácsapnak egy lányra, mert kell az útlevel... ezt lehet? Elveszik a családjától, mintha egy lovat kötnének el az istállóból – anélkül, hogy nekem egy árva szót is szólnának... ezt lehet? És a végén engem vádolnak! (*Most egyenesen Marcohoz szól*) Meglobogtatni a nevemet, mint valami piszkos rongyot a szomszédság előtt? Add vissza a becsületes nevemet, Marco! (*Megfontoltan közeledik Marco felé*) Add vissza a becsületes nevemet, és együtt megyünk az esküvőre.

BEATRICE ÉS CATHERINE (*jajveszékkelnek*) Eddie! Eddie! Ne!

EDDIE Nem, Marco tudja, mi helyes, és mi nem helyes. Mondd meg, Marco, te magad, azoknak, akik itt állnak, hogy te milyen hazug fickó vagy! (*Ő is, Marco is, széttárja karját*) Gyere, te hazug fráter, jól tudod te, mit tettél! (*Marcóra támad, mire megdöbben kiáltások halatszanak a körülöttük állók soraiból*)

Marco öklével Eddie vállára síjt

MARCO Állat! Térdelj le előttem!

Eddie az ütéstől földre rogy. Marco felemeli lábát, hogy rátiporjon. Eddie ekkor kést ránt elő, és Marco egy lépést hátrál. Louis Eddie felé rohan

LOUIS Eddie, az isten szerelmére!

Eddie felemeli a kést, Louis visszabököl

EDDIE Hazugság volt, amit rólam mondtál, Marco. Mondd ezt te is. Halljuk, mondd!

MARCO Álla-a-at!

Eddie feléje dőf a késsel. Marco megragadja a karját, Eddie felé fordítja a kés pengéjét, és teljes erővel beléje dőfi. Közben a két nő és velük együtt Louis és Mike rohan oda, hogy szétválasszák őket. Eddie-nek a kés még a kezében van, amikor térdre esik Marco előtt. A két nő támogatja, szölongatja

CATHERINE Eddie, én soha nem akartam rosszat neked!

EDDIE Akkor miért... Ó, Bi!

BEATRICE Igen, igen!

EDDIE Beatrice!

Eddie Beatrice karjában meghal. Beatrice a holttestre borul. Alfieri is ott áll a tömegben, de most a nézők felé fordul. A színpad elsötétül, és a tompított fényben csak az ő alakját látni. A sötét háttérből a tömeg imája és a nők jajveszékése hallatszik

ALFIERI Manapság gyakran kiegyezünk fele-fele alapon, és én ezt jobban is szeretem. De az igazság szent, és bár tudom, hogy Eddie hibázott és halála haszontalan halál volt, reszketve ugyan, de megvallom, hogy emlékében él valami, valami, ami fonák módra tiszta –

nem volt makulátlan az élete, de mégis tiszta volt, hisz oly átlátszó volt, akár az üveg, és én azt hiszem, ezért fogom őt mindig is jobban szeretni, mint bárki mást az ügyfeleim közül. És most mégis azt mondom, jobb kiegyezni fele-fele alapon! Éppen ezért őszintén megvallom – emlékét némi... nyugtalansággal gyászolom.

FÜGGÖNY

•

•